Orsak: *Hitta alla gårdar och hus i **Sandåkra** från 1200-talet fram till idag, 2026.*
Samtidigt går det såklart att ta reda på vem ägarna/brukarna var men även andra personer i hushållet samt annat om respektive gård.
Sandåkra by ligger inom Skurups kommun i Vemmenhögs härad.
Gårdarna blev numrerade 1688. Tidigaste historiska kartan från 1783.
Före 1658-02-26 tillhörde Skåne Danmark.

Innehåll:

0. Hur + Blockschema, hitta Gårdar, Hus, ägare och/eller brukare.
1. Den danska tiden, 1231, 1335, 1535, 1624, 1651.
2. Husnummer med brukare från 1688 - 1697.
2.1. Jordeböcker med brukare 1688.
2.2. Mantalslängder med brukare 1697.
2.3. Skillnaden mellan Jordeböcker och Mantalslängder.
3. Kartor 1758 - 2026 inkl. Ägare/Brukare/ev. Boende.
3.1. Skåne 1684 (översiktlig karta).
3.2. Pesten i Skurup 1712 (karta saknas).
3.3. Postvägar i Skåne 1750.
3.4. Malmöhus län 1765 (beskrivning).
3.5. Historiska kartor över Sandåkra, ≥ 1757.
3.5.1. Skifteskartorna ≥ 1757, kan finnas tom 1928.
3.5.2. Dokument - markbyte 1758, kartan på Svaneholm.
3.5.3. Storskiftes beskrivningen 1783 - 1785 med boende.
3.5.4. Kartan 1783 och 1785 med Hemman, Gathus.
3.6. Nyare kartor över Sandåkra 1820 – 2026.
3.6.1. Skånska Rekognosceringskartan 1820.
3.6.2. Topografiska kartan 1865.
3.6.3. Häradsekonomiska kartan 1915. a = kartan, b = boende.
3.6.4. Ekonomiska kartan 1973.
3.7. Dagens kartor 2026.
3.7.1. Min karta från Lantmäteriet.
3.7.2. Kartor för adresser och boende *(eniro.se, hitta.se)*.
3.7.3. Karta över fornminnen, RAA
4. Fastighetsägare / Brukare från 1231 – 2026.
4.1. Ägare / Brukare innan gårdsnumrering 1231 - 1697
4.1.1. *”Jordeböckerna”* 1659 – 1750 för Skåne.
4.1.2. Skatteköp.
4.2. Ägare/brukare i Katekisationslängden 1683 – 1745.
4.3. Fastighetsägare i domböcker 1734 - 1875 (uppbud).
4.4. Fastighetsägare i Lagfartsböcker 1875 – 1933.
4.4.1 Lagfartsböckernas utseende.
4.5. Fastighetsböcker 1933 till ca 1995 (lagfarter).
4.6. Boupptecknigar 1675 - 1966.
4.7. Lantmäterihandlingar.
4.8. Dagens ägare från Lantmäteriet.
5.0. Boende i hushållet 1658 - 2024
5.1. Mantalslängder Skurup med Sandåkra 1658 - 1840 och 1941.
5.1.1 Mantalslängdernas utseende exempel.
5.2. Sveriges dödbok 1800 – 2024 (köp USB).
6.0. Annan dokumentation 1900-talet
7.0. Flygfoton 1947, 1957, 1975

Bilagor kan finnas sist i dokumentet. Kartorna är från Lantmäteriet. En från RAA.

0. Hur: Nästa sida innehåller ett blockschema på hur man kan leta efter en släktings hus eller gård. Det är samma tillvägagångssätt om man bara letar efter en *icke* släktings hus men man bör nog ta reda på ägarna och följa dessa fram till idag.
Som släktforskare har man ju fått reda på var släktingarna bor och har säkert följt deras boende med flyttningar till/från olika församlingar.
Några har säkert också en släktgård som funnits i samma område från den tid då Skåne blev svenskt.
Beroende på hur långt man kommit i sin släktforskning går det att starta var man vill i Blockschemat.

Före numreringen av hus och gårdar, omkring 1690 eller något tidigare, blir det svårt att hitta rätt om gården inte hade ett namn vilket förr var rätt vanligt.

Numreringen ändrades inte fram till Enskiftet/Laga skiftet. Nya husnummer lades till efter det sista husnumret.
Vid Enskiftet/Laga skiftet blir normalt vissa gårdar ”utflyttningsskyldiga” till sina nya ägor. Har sett i 3 församlingar att efter skiftet har ett par gårdar fått nya nummer och att det gamla numret fortfarande blir kvar. Vet inte hur normalt detta är.
Det finns också skiften där samtliga hus och gårdar omnumreras dvs de har ett nummer före skiftet och ett nytt nummer efter skiftet som tex i Sandåkra.

Vid Enskiftet/Laga skiftet ges hus och gårdar också ett fastighetsnummer tex om det i Husförhörsböckernas Nr 6 finns 3 gårdsägare/brukare får dessa nummer 6:1, 6:2, 6:3. Har även sett att de numreras 6:2, 6:3, 6:4 där 6:1 utelämnas.
Det är sällan att dessa fastighetsnummer finns inskrivna i husförhörsböckerna där står bara 6.

För att hitta ägaren/köparen av Huset/gården kunde man tidigare hemifrån enkelt läsa ’Fastighetsböckerna’ omfattande åren ca 1933 – ca 1995.
Efter det att GDPR, ’Den allmänna dataskyddsförordningen’ infördes i maj 2018 är inte ’Fastighetsböckerna’ åtkomliga hemma men finns att läsa i Lund eller att begära utdrag ifrån Härnösand via Riksarkivet.

Skifteskartorna med dokumentationen där släktingar nästan alltid finns antecknade med namn är bra att kolla släktforskningen med. Annat som finns med är tex beskrivning av de utflyttningsskyldiga gårdarna ibland också alla gårdarna samt så klart gårdens ägor.

Det finns många direktlänkar till källan. De ser ut så här (Flygfoto Skåne).
Ctrl klicka på texten inom parentesen. Normalt blå, ändrar färg vid klickning.

OBS Nummerna på Blockschemat hänvisar till en annan allmän utredning på min hemsida där kartor inte ingår.
Följ registret i denna utredning om Sandåkra.

Blockschema - ett sätt att hitta Hus och gårdar samt deras ägare eller brukare (Länkarna är klickbara).

1. Min karta idag → Fastighetsnummer (Min Karta Lantmäteriet). Förstora kartan, välj ort, fastighetsgränser på karta eller flygbild. Överst till höger, välj kartlager Under ’Flygbild med gränser’ finns nu fastighetsnumret med gränser.

2. Hitta.se / Eniro.se → Idag. Adress och ägare / boende *(kan begära att han/hon inte visas).* (Hitta.se) (Eniro.se) eller bara husen på (Google) måste finnas på datorn.

3. 2026 till ca 1995 från Lantmäteriet
Vem äger fastigheten tex ***Sjöbo Sandåkra 6:16*** → E-leg. Självservice, max 5 sökningar/dygn. (Vem äger fastigheten) + Logga in i E-Tjenst

4. 1995-1933. Fastighetsböcker i Härnösand
Dessa har referens till lagfartsböckerna. → Beställ digitalt utdrag, 4 kr/sida. (Riksarkivet – Beställ uppgifter) Kan även läsas i Lund.

5. 1934 / 1915 Häradsekonomiska kartan Ägare/Brukare finns med. → (Kartrummet SU) Sandåkra = Karta Skurup M-län har inte fastighetsnummer men kartnummer. L-län har fastighetsnummer.

Mellankoll av tex ägaren/brukaren

6. 1933-1875. Lagfartsböcker
Sök under Härads*rätterna* → Saknas ovan referens, starta med den senaste före ca 1935. Kolla efter Fastebrev runt 1875. (Arkiv Digital)

7. Ägare Uppbudsprotokoll till 1875
1871-1703 Skannade domböcker
Sök i häradsrätterna. → Svåra att hitta i, register saknas. Svårlästa. I början invävda i domböckerna. Årtals uppdelade. (VemmenhögArkivDigital)

7.1 Skatteköp 1574-1889 → 1574 till 1773 och från 1789 till 1889

7.2 Bouppteckningar fr. 1617 → Finns inte alla år ca 1617-1875-2026

Ägare *2026 – ca 1700*

8. Skiftena 1757-1927 → Ägarnas/brukarnas namn finns med (inte alltid).

8.1 1927- 1827 Laga skifte → Laga skifte genomfördes ofta 1820–1860.

8.2 1827-1807 Enskifte → Ibland är Enskifte / Laga skifte sammanslagna.

8.3 1807-1757 Storskifte → Storskifte ofta i slutet av 1700-talet.

9. ca 1700 Arealmätkarta finns? → Äldre kartor som tex arealmätkarta m.fl.

10. 1697-1658 Jordeböcker
11. 1840-1658 Mantalslängder → Husnummer startar ca 1680-1690. 10. Svårt att verifiera om ägaren = hemmansägare, åbo, rusthållare, brukare m.fl. Lättare i mantalslängderna.

12. 1624 Prästrelationerna → 12. Härads/socken sorterade men inga namn.

13. 1651 Decimantboken → 13. För det mesta husnamn och brukare.

14. 1765 L. Gillberg M-län, L-län → 14. Härads/socken sorterade på hustyper.

Brukare/Ägare

15. 1820 Rekognosceringskartan
16. 1865 Topografiska kartan → 1820 ”Krigskarta”. Husen utritade i fyrkanter. Här finns inga namn. Fel förekommer.

17. 1973 Ekonomiska kartan → Ägare/Brukare finns ***inte***, men fastighetsnummer.

18. 2022 Fornminneskartan
Vad gäller för ®märkningen? → Inga namn men fastighetsgränser. R-märket finns också på ’Min karta’. Betydelse?

19. 1950- ArkivDigital flygfoton → Från ca 1950 flygfoto på bl.a. gården.

20. 1947, 1957, 1975 Flygfoton → Landskapsförändringar förr och nu inkl. gården

21. Annan dokumentation → Gods och Gårdar, Skånes bebyggelse.

Översiktligt

1. Danska tiden 1231, 1335, 1530, 1624 och 1651

1231. Kong Valdemars jordebok. *(Kung Valdemars Jordebok)*
Det finns inget om Sandåkra i nuvarande Skurups socken.
Ugglehuset (Uglæhusæ) i Skurups socken finns däremot nämnt på sidan 120 i not 3.

1335. Riksantikvarieämbetet, RAA
Sandåkra by omnämns för första gången i skriftliga källor 1335. Källan anges inte.

1530. Dalby klosters intäktsbok 1530 - 1531 *(Dalby kloster)*
Det finns inget om Sandåkra (Sandagre) eller Skurup.

1624. Prästrelationerna av Johan Tunel. *(Går att köpa på nätet. Kolla med biblioteken)*
1622-08-11 utsände Kristian IV till biskoparna i Danmark och Norge med befallning att låta prästerna i de olika stiften avfatta antikvariska topografiska sockenbeskrivningar.

För Sandåkra finns följande kommentar i boken: (sid123) (255)
”VDj Sandager bÿe er j0 gaarde dog ringe paa Sæden och er der 11 smaa fester”
Modern svensk översättning:
”Vid Sandåkra by är 10 gårdar, men dåligt med säd, och där finns 11 små fä.”

Vidare står det så här om Sandager: *”Vdj Sandager by westen for den Nordiste gaard findis en holm, huorpaa haffuer staaett en herregaard, och kiendis graffuene endnu der omkring. Men huem der haffer boett paa, Kand mand icke Vide, men holmen kaldis endnu Tulis holm kunde Vell Vere Mueligtt att her Tule Wogn Sonners slect haffer boett der paa”*
Modern svensk översättning:
” Vid Sandåkra by, väster om den nordligaste gården, finns en holme där det har stått en herrgård, och vallgravarna syns ännu runt omkring. Men vem som har bott där kan man inte veta, men holmen kallas ännu Tules holme. Det kunde mycket väl vara möjligt att herr Tule Vognssons släkt har bott där.”

1651 Decimanthandboken av Skansjö och Tuvestrand *(DecimantHB)*
I Skåne klassades då gårdarnas storlek som Hela gårdar, Halva gårdar, Fästor (¼ dels gårdar), Bol. (jorddelning, mindre än en halvgård, större än ett gatehus) och Gatehus.
Storleken går ej att omvandla till Sveriges klassning i mantal.
Så här betalades tiondet, danska tiden: ⅓ till ärkebiskopen, ⅓ till kyrkan, ⅓ till prästen.
Gårdarna i Sandåkra 1651 är 7 Hela gårdar, 6 Halv Gårdar, 5 Fästor. De finns namn på alla brukarna. *Det fanns inga självägande gårdar i Sandåkra, adeln och 2 andra välbärgade personer ägde alla gårdarna.*

Nr	Hela Gårdar	
15	Lauritz Jnguorssen	
16	Morten Anderssen	
17	Gans Aagessön	
18	Jens Pederssen	
19	Hans Mickelsen	
20	Lennart Jenssen	
21	Berndt Nöregaardt	

Nr	Halva Gårdar	
1	~~Finns i Skurups by~~	
2	Peder Schoette	
3	Morgens Jenssön	
4	Throels Jenssen	
5	Anders Thrölsen	
6	Christoffer Smedt	
7	En Ødde	

Nr	Fästor	
1	Fredrich Madtziöe	
2	Niels Hansen	
3	Anders Olsen	
4	Thure Madtzen	
5	En Ødde	
Welbiurdig Fru Lisabet Bechis		
2	Nils Chlauessen	
Welbiurdig Otte Thottis		
1	Niels Smedt	

Notera att Gårdsnumren är ifrån den danska tiden och är kanske inte samma på den svenska tiden.

2. Husnummer med brukare från 1688 och 1697 i Sandåkra

I Skåne blev alla hus numrerade i slutet av 1600-talet. Man började med Jordeböckerna sedan med Mantalslängderna i alla byarna i en socken. Nummerserien blev 1, 2, 3 osv i varje by men fr.o.m. Enskiftet eller Laga skifta, om det fanns flera gårdar på samma område, blev numreringen 1:1, 1:2 osv. = fastighetsnumret.
Husnummer användes i stort sett överallt men fastighetsnumret sällan i kyrkböckerna.

2.1 Jordeböckena med brukare 1688 *(Skurup Jordeboken)*

Det finns noterat att för Skåne finns en påverkan från den danska tiden fram till ca 1680 men då inte för övriga Sverige. Kanske även för södra Halland och Blekinge, ej kollat.

Jordeboken = skatt på *jorden* efter storlek, benämnd *ränta = ekonomisk skatt.*
Skurup finns på sidan 478 längst ner på vänster sida men överskriften ’Skurups socken’ är skadad, svårläst. En normal indelning är på ”(Kyrko) Skattehemman, Frälse Utsockne hemman, Frälse Insockne hemman, Gatehus, ev. Torpare.”

Registrering av brukarna enligt Jordeboken 1688, den första med hemmansnumrering.
Samtliga Gårdar och hus tillhör Svaneholms sätesgård.

Nr	***Frälse Utsockne***	***mtl***
12	Hans Svensson	½
7	Tyke Westesson	½
Nr	***Frälse Insockne***	***mtl***
1	Truls Westesson	1
27	Anders Albechtsson	1
26	Rasmus Madtzon	1
18	Anders Adamsson	1
29	Hans Hiordt	1
3	Tyke Westesson	1
17	Anders Jönsson	1

Nr	***Frälse Insockne***	***Mtl***
19	Nills Jönesson	½
20	Lasse Lassesson Böcker	½
13	Lars Nillsson	½
21	Gabriell Mårtensson	½
25	Anders Krook Mårtensson	½
4	Mattias Fredrichsson	½
6	Lars Ohlsson	½
11	Bengdt Jeppsson	½
28	Anders Hiordt Per Nilsson	½
2	Swen Bengdtzon änka Nu Nils Ohlsson	½

Nr	***Gatehus***	***mtl***
5	Jöns Tygesson	--
8	Mattias Larsson	--
9	Hans Möen	--
10	Rasmus Hansson Kaga	--
14	Håkan Gierdtzon Smedt	--
15	Christen Ohlsson	--
16	Swen Bengtzon	--
22	Per Ohlsson	--
23	Jöns Albrechtsson	--
24	Lars Skrädare	--

När både Jordeböckerna och Mantalslängderna finns numrerade för samma år så är det samma numrering, något namn kan skilja. Bara kollat för Sandåkra i Skurups Socken.
Osäkert om det är mtl som anges. Det verkar som om det är Hel-och halvgårdar som anges som det var på den danska tiden.

2.2 Mantalslängderna med brukare 1697 *(Mantalslängden)*

Mantalslängden = skatt på människor över 15 år och under 63 år, benämnd *Mantalspenning.*
1840 höjdes den undre gränden till 17 år och från 1858 till 18 år.
Skurups Mantalslängder saknas mellan 1692-1696 så den först numrerade finns 1697-01-12.
När Skåne blev svenskt 1658-02-26 övergick man direkt till den svenska Mantalsförordningen som numrerar hushåll (Gårdar och hus).

Registrering av brukarna enligt Mantalslängden 1697-01-14, den första med gårdsnumrering.

Nr	Brukare	Hustru	mtl	Nr	Brukare	Hustru	mtl
1	Mårten Larsson	Karna	1	16	*Gh* Nills Persson	Hanna	---
2	Nils Ohlsson	Elna	½	17	Anders Jönsson	Brita	1
3	Tike Westesson	Karna	1	18	Anders Adamsson	Christensa	1
4	Matthis Fredriksson	Hanna	½	19	Nills Svensson	Johanna	½
5	Inh. Nils Nilsson	Anna	---	20	Isak Larsson	Tekla Michelsson	½
6	Inh. Lars Olsson Br nr 13	Kistre	½	21	Pehr Nilsson	Kirstin	½
7	Inh. Jöns Hiort Br. Nr 29	Saknas	½	22	*Gh* Jöns Timmerman	Kirstin	---
8	*Gh* Nills Frantsson	Marene	---	23	*Gh* Olof Fiskare	Bengta	---
9	Christoffer Johansson	Elna	---	24	Ödeplats		---
10	*Gh* Rassmus Hansson	Boel	---	25	*Gh* Br Nr 20 Hans Svensson	Karna	½
11	Jeppe Bengtsson	Karna	½	26	Rassmus Masson	Bengta	1
12	Brukas under	Saknas	½	27	Andes Albrechtsson	Made ???	1
13	Lars Nilsson	Ingar	½	28	Mester Pehr Nilsson	Ingar	½
14	*Gh* Håkan Smed	Hanna	---	29	Swen Tuesson	Kirstina	1
15	*Gh* Öde och afhyst		---				

Anm. Mtl t.o.m. 1724 är daterade januari eller februari och märkta med samma år de daterades.
Mtl fr.o.m. 1725 är daterad november eller december och märkta med året efter de daterades.
Ur släktforskningssynpunkt är mtl’s personuppgifter alltid för året innan märkåret.

Några kommentarer om Mantalslängderna.
Tilläggsskatter (bevillningar) beslöts av riksdagen för lyx och överflöd under olika perioder. Här kan man se vem som hade det lite bättre ställt. Några bevillningar som finns med i *slutet av 1700-talet* och framåt: antalet fönster, jakthundar, onyttiga hundar, olika slags vagnar, rum med sidentapeter, sidenmöbler och förgyllda möbler, antal fickur av guld eller annan metall för varje person, för rättighet att spela kort, ryttare och soldathustrur som brukade sidentyger, tobaksskatt beroende på förmögenhet och spritskatten en avgift för hembränning.
Alla dessa tilläggsskatter upphörde 1823.

Kunde man befrias från mantalspenningen? Det finns egentliga inga regler men i mantalslängderna finns längst till höger noteringar som tex, befriad, fattig skröplig, ålderdomsbräcklighet, sjuklig, bräcklig, fattighjon m.fl. även för de under 63 år. Troligen var de befriade att betala skatt.
Andra sätt att undkomma skatten var att anmäla en son under 15 år som ”Hushållsföreståndare” och sig själv som inhyses. Är man ”Hushållsföreståndare” oavsett om man är ung, gammal, man eller kvinna och oavsett ålder betalar man alltid skatt. Andra sätt var att anmäla sin son eller dotter som 12, 13 eller 14 år i flera år efter varandra. Vid fyllda 15 före 1840 blev man dräng eller piga och skattskyldig.

2.3. Skillnaden mellan Jordeböcker och Mantalslängder
Både jordeboken och mantalslängden används för skattedebitering – men de beskattar *olika saker* och därför ser både innehåll och ibland numrering olika ut. (Gäller för Skåne).
Jordeboken är en Räkenskapsbok där man betalar ”ränta” för jorden = en ekonomisk numrering av gårdar och hus.
Mantalslängden använder från 1658 den svenska Mantalsförordningen som har en administrativ numrering av gårdar och hus dvs registrerar hushållets personal för skattedebitering.
Tilläggsskatter (bevillningar) beslöts av riksdagen för lyx och överflöd under olika perioder från slutet av 1700 t.o.m. 1823.

3. Kartor 1684 - 2026 inkl. Ägare/Brukare/Boende.
De gamla kartorna, ofta med omfattande dokumentation, är till oumbärliga hjälpmedel men det fordras även information från annan dokumentation. Det är väl inte helt omöjligt att det kan finnas delar av gården kvar ända från 1700-talet eller tidigare. Det är så klart också intressant att veta hur landskapet såg ut, om det fanns allmänna vägar eller hur postdistributionen fungerade mm.
Många av kartorna innehåller också namnet på ägarna eller brukarna (åbo, arrendator m.fl.) och vissa kartor gårdens utseende från ovan, andra anger bara en kvadratisk ruta.

Sandåkras expansion med antal Gårdar + Gathus för vissa år.

1231	1520	1624	1651[1]	1688	1697	1742[2]	1765	1783-85	1820	1864	1915	1973[3]	2025[3]
0	0	10	7+6+7	19+10	22+7	17+12	14+5	17+12	17+12	17+12	17+12	--	..

1) Danska tiden = Hela gårdar+Halva gårdar+Fästor. 2) Från Mtl, vad har hänt, 4 öde gathus.
3) Ej kollat. Skolan från 1795 ej medräknad, saknar nummer.

3.1 Skåne 1684 (Gerhard von Buhrmans karta)
Översiktskarta med stads-och bynamn och vägar i landskaskapet mm. ”Sandåkra” finns med. Buhrman är mest känd som kartograf. Kartorna som han ritade var dels avsedda för krigsmakten, dels för att utgöra underlag för skattelängderna och jordeböckerna.
Hösten 1681 fick Buhrman i uppdrag att kartlägga Skåne.

3.2 Pesten i Sandåkra Skurup 1712. (Skurups Pestkyrkogård fanns i Saritslöv)

Karl XII:s förordning 1711 krävde att pestdöda **inte fick begravas på kyrkogården**, utan på särskilda platser utanför byn. Det innebär att **nästan varje socken** borde ha haft en pestbegravningsplats – men långt ifrån alla är dokumenterade eller bevarade.
Den senaste stora pestepidemin hemsökte Sverige 1710 till 1713. Den kom på våren med en skuta från den estniska staden Pärnu till Stockholm. Våren 1711 kom den till Kullen i Skåne. I juni 1712 nådde farsoten Malmö men då sannolikt via Köpenhamn, där farsoten redan krävt omkring 20 000 dödsoffer. Från Malmö spreds den vidare över Skåne. Redan i oktober 1710 utfärdade landskapets generalguvernör, fältmarskalk Magnus Stenbock, detaljerade föreskrifter om hur pesten skulle motas: vakthållning kring smittade hus och byar, sträng behandling av vanliga smittspridare som tiggare och lösdrivare, för militärens del ständigt byte av kvarter. Skåne blev trots alla mått och steg den, jämte Stockholm, värst drabbade provinsen i hela landet, till stor del beroende på mobiliseringen under det stora nordiska kriget i norra och östra Europa, 1700-1721.

I Skurups kyrkböcker anges inte dödsorsaken. Koll i dödboken om hur många som dog:
Här i jämförelse med Södra Åsum och Öveds församlingar.

Döda	1709	1710	1711	1712	1713
Skurup			2	20	14
S. Åsum	21	28	10	77	27
Öved	7	9	7	34	14

Skurups dödbok saknas mellan 1702 och 1711-11-01
Pestkyrkogården fanns i Saritslöv, troligen ej använd.
Ingen Pestkyrkogård fanns i Södra Åsum
Pestkyrkogård fanns i Öved men inte använd.

I Skurup begravdes alla på kyrkogården. Från Södra Åsums kyrkbok för döda går det att utläsa att bara några få begravdes på kyrkogården, andra på gamla kyrkogården, på åkern, på Per Nils Gård Nr 15, på/vid gården, i hagen, på Sören Hans hage Nr 10 och på något ställe till (55 dog av pesten).

Riksantikvarieämbetet (RAA). Saritslöv 33:1 noterad som Ödekyrkgård och Kyrkoruin.
”År 1543 fick stiftsbefallningsmannen Sti Pors Konungens befallning att Särslövs Kyrka skulle ödeläggas och denna socken förenas med Skurup.
Enligt gammalt sockenstämme beslut är platsen bestämd till pestkyrkogård.” (Årtal saknas)

3.3 Postvägar i Skåne 1750 *från Meddelande Postmuseum nr 43.*

Översiktskarta som visar postvägar och postställen. Skurup är inte utsatt. *(Postvägar 1750)*

Roskilde freden 1658. Vid denna tid fanns det postkontor i Helsingborg, Kristianstad, Landskrona, Lund, Malmö och Ystad. Det är sannolikt att efter freden så bemannades de danska kontoren av svensk personal, möjligen undantaget Malmö.

3.4 Malmöhus län 1765 *(Lorents Gillberg sid. 48) (Ej skannad, finns att köpa på nätet)*

Här anges att Sandåkra by har 1 Skatte hemman, 1 Utsockne hemman i Brödda, 12 Insockne hemman och 5 Gatehus under Swaneholm. Det är mindre antal gårdar och gathus än vad andra dokument anger
Dessutom anges: ”Tillräckeligt utsäde och höbol, torfjord till husbehof och någon Pratt eller Buskage Marck”.
På modern svenska: *“Lämplig åkermark för utsäde och god ängsmark för höskörd, torvjord till hushållets behov samt en del magrare jordar och buskmark.”*

3.5. Historiska kartor över Sandåkra, skifteskartor (detaljkartor)

3.5.1 *Skifteskartorna ≥ 1757, kan finnas tom 1928*

Om du släktforskar kan denna kollas med ägarnamnen i skifteskartorna. Efter Enskifte eller Laga skifte får de nya ägorna ett nytt R.N:r. Var de gårdar som fick utflyttningsskyldighet placerades visas först på en senare karta. Man hade normalt 5 år på sig att flytta gården.

a. *Storskifte:* *1757 - 1827,* normalt sista halvan av 1700-talet.
Avmätning genomfört 1783 på Sandåkra i Skurups Socken[1]

b. *Enskifte:* *1803 - 1827,* ibland samordnades enskiftet med Laga skiftet.
Avmätningen överfört till enskifte 1785 för Sandåkra[1]

c. *Laga skifte:* *1827 - 1928,* merparten mellan 1830 - 1860, Sandåkra by finns med men bara med enskilda gårdar, delningar, avstyckningar mm.
Fram till 1900 var det bara nr 5, 7, 9, 11, 13 som lämnats orörda.
Kan kollas här *(L.S Skurup)*

1) Avmätningen överförd till Enskifte genomfördes för hela Skurups Socken.

Beskrivning av skiftena

Storskifte med kartor genomfördes mellan 1757 och 1827. Åker och ängar sammanfördes till mindre enheter. Gemensamt ägd mark delades upp mellan brukarna. Byarna blev kvar oförändrade. Storskifteskartan täcker bara inmarken, den odlingsbara marken. Utmarken, som inte finns med på kartorna användes som betesmark men var även en viktig resurs för byinvånarna. Här kunde de hämta bränsle och virke, utvinna torv men även göra tjära, träkol och andra skogsbaserade produkter. Alla som ägde eller var brukare av gården finns noterade.

Enskifte med kartor genomfördes mellan 1803 och 1827. Brukarnas marker skulle samlas i en enhet, skifte, vilket innebar att några fick lämna bytomten och flytta eller uppföra en ny gård på den tilldelade marken. Andra fick stanna kvar på sin bytomt. Enskiftet tillkom efter Rutger Mackleans radikala skifte av Svaneholm 1783–86 där gårdarna flyttades ut från byarna och placerades enskilt i landskapet så som det fortfarande ser ut i Skåne. Enskiftet innebar i regel att även utmarken ingick och fördelades mellan gårdarna. En mindre del av utmarken bevarades till allmänning. I många byar blev endast ett fåtal gårdar kvar, några byar försvann helt, gårdarna flyttades ut till de nya ägorna. Om fastighetsnummer se Laga skifte. Lite blandat om både ägarnamn och brukarens namn finns med. Ibland utfördes Enskifte, Laga skifte tillsammans under 1827.

Laga skifte ersatte tidigare skiften och genomfördes mellan 1827 och 1927 och innebar att marken maximalt fick innehålla tre enheter, skiften. Några fick ”utflyttningsskyldighet” dvs. gården flyttades från byn till de nya ägorna, andra fick stanna kvar på sin gård på bytomten. I många byar blev endast ett fåtal gårdar kvar, några byar försvann nästan helt. Kartan visar gårdens ägor och placering men inte för de utflyttningsskyldiga eftersom man hade ca 5 år på sig att flytta gården till de nya ägorna. Det finns en omfattande handskriven dokumentation som inneinnehåller bl.a. fastighetsnummer, ägarnas/brukarnas namn, tilldelad mark, beskrivning av de gårdar som blev tvungna att flyttas. Ibland finns en beskrivning på alla gårdarna. Flyttningen fick bönderna i byn sköta själv, man fick ett bidrag av häradet. På de gamla gårdarnas plats kunde det ibland byggas gatuhus. Fastighetsbeteckningarna (t.ex. 11:4) som anges i Laga skifte blir nästan utan undantag förändrade genom arvsskiften, avstyckningar mm (t.ex. till 11:8) och är därför svåra att hitta om man inte är ägare. De finns i lagfartsböckerna, inte alltid från 1875, och fastighetsböckerna.

3.5.2. Dokument markbyte 1758, kartan på Svaneholm. *(Sandåkra/Brodda)*

Kartan skall finnas på Svaneholm, ej kollad.
Akt nr: 12-SKU-1 från Lantmäteriet om byte av jordområden mellan Sandåkra och Brodda.

Dokumentet är avskrivit, för att visa hur man 1758 skrev och utryckte sig ock kanske även pratade. Se bilaga 3.5.2 dokumentet.

Avskrift: *”Åboen Nils Larsson på krono hemmanet №7, ¼ mantel uti Sandåkra By Wemmenhögs Härad af Skurups Socken, har, i anseende thertil, att några benämnde hemman tilhöriga och i Brödda Sätesgårds wångar belägna åker- och äng Tegar warit så aflägsna, at ingen särdeles nytta däraf kunnat hafwas, hos Konungens Höga Befallningshafwande gjort ansökning, dit swarande Jord emot berörde åker- och äng Tegar, mätta uppå et, och genom nermare beläget ställe, blifwa tildelt, hwarigenom Kronohemmandet stora fördel tilflytta* kunde. *I anseende hwartil, och sedan Friherrinnan Högwälborna Fru Maria Elisabett Coyet, som äger Brödda Sätesgård, til et sådant Jorde Byte sit samtycke gifwit, Högwälbemälte Konungens Befallningshafwande äfwen thertil bifallit, samt genom Resol. af d. 28 aug. förledne, remitterat werkställandet häraf til under-tecknad, som efter utsat dag, utå wederbörandes öfwerwaro, nu tagit detta mål under afgörande på föl-jande sätt: Uppå Sätesgårdens Charta, som framledes Lantmätaren Anton Cöpinger är upmättat, finnes öfwer nämnde åker- och äng Tegar twenne stycken wara affattade, hwilka utgöra åker et tunl. 3⅕ kp samt äng et tunl. 17⅕ tilsammans Två Tunnland 21 Kappland.*
Sedan den plan blef utwist som Brödda herrskap afstår emot mera nämde åker- och äng Tegar, blef efter öfwerenskommande tildelt Kronohemmanet dess jord, där som Swaneholms och Sandåkras ägor möta; men som denna jord endast består af äng, så blef i stället för de föra 2t[d] kp: efter berörde öfwerens-kommelse Kronohemmanet tillagt fält tre tunneland, som uppå marken med pålat blefwo utmärkta. Brödda den 2 Octob. 1758. Daniel Björkegren

Till fullgjörande af Högwederbörlig befallning, är genom Landtmätaren H[r]:Biörckegren uti min närwaro så passerat som är, hwarmed Kronans Hemman deles Kan belåtit warda; Högst beqwämligheten med jordens dyrkande slit nogsamt wisar hwad förmån sådant framdeles med sig före ut supra Herman Battram”

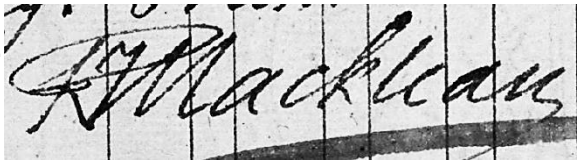
3.5.3. Storskiftes beskrivningen 1783-1785 med boende (12-SKU-4).

Akten 12-SKU-4 består av 93 sidor varav 13 kartsidor, enklast att ladda ner den som pfd.

OBS att det 93 sidiga dokumentet (Akt 12-SKU-4) innehåller olika sidnummer på både samma sida som på flera sidor. Jag använder pdf-sidnumrering.

Sidor	Innehållsförteckning över hela Skurup
1-9	9 st delkartor avmätta 1783, enskifte lagda 1785
10	Storskiftekartan 1785. Fastställd 1786-03-16 vid Lagtima vinterting i Anderslöv
11-13	Uppmätningskartan 1783 inför Storskiftesdelningen (3 st), Fastställd 1786-03-16
16	Första dokumentsidan, beskrivning vad det handlar om
17-21	Rörläggning av rågångarna mellan Svaneholm, Börringe, Näsbyholm och Skurup
22-29	Beskrivning av byarna och vem som är gårdsbrukare och gatuhus boende
30-56	Sammanställning av Samfälligheterna för de olika byarna
57-74	Handlar om genomförande, utdrag från ting, överenskommelser mm.
75-92	Den nya tilldelade marken med R. Nr: för alla byarna inkl. hemmans beskrivning.
93	Storskiftet godkänt av Rutger Macklean 1785-12-07. Av häradsrätten 1786-03-16.

Rutger Mackleans underskrift 1785-12-07 på Svanholm.

Forts….3.5.3. Storskiftes beskrivningen 1783-1785 med boende

Här ett viktigt utdrag från beskrivningen sidan 22.

”№ 7 Exhib: wid Wemmenhögs härads ordin: winterting i Anderslöf den 3. Febr.1785.

№ 2 Exhib: wid Wemmenhögs härads Laga winterting i Anderlöf den 16 Martŭ, 1786.

År 1783 den 2dra Junŭ, til följe af Kongl General landtmäteri Contorits, under den 7 sistledne maj afgifna Constitutorial resolution, att wäreställa the af Kammarherren Högwälborne Baron herr Rutger Macklier begärte Mät- och delningar, hwari bemälte herr Baron och Kammarherre för thes Egendomar kan hafwa någon del, företog sig underskrefne Landtmätare efter förut skedd laglig Kungiörelse, affattningen uti ett oafbrutit sammanhang å Bond godsets ägor under Sätesgården Svanholm, Samfälligheterna Skurup, Hytteberga, Sandåkra och Sartslöf med 1/8 de dels hemmanet Ängemöllan, alla uti Malmöhus län, Wemmenhögs härad ock Skurups Pastorat belägna, ock tillhörige Possessoren *(ägaren)* af Svanholms Sätesgård Kammarherren Högwälborne Friherre herr Rutger Marklier med efter följande Interestenter:” (Alla byarna dess brukare mm).

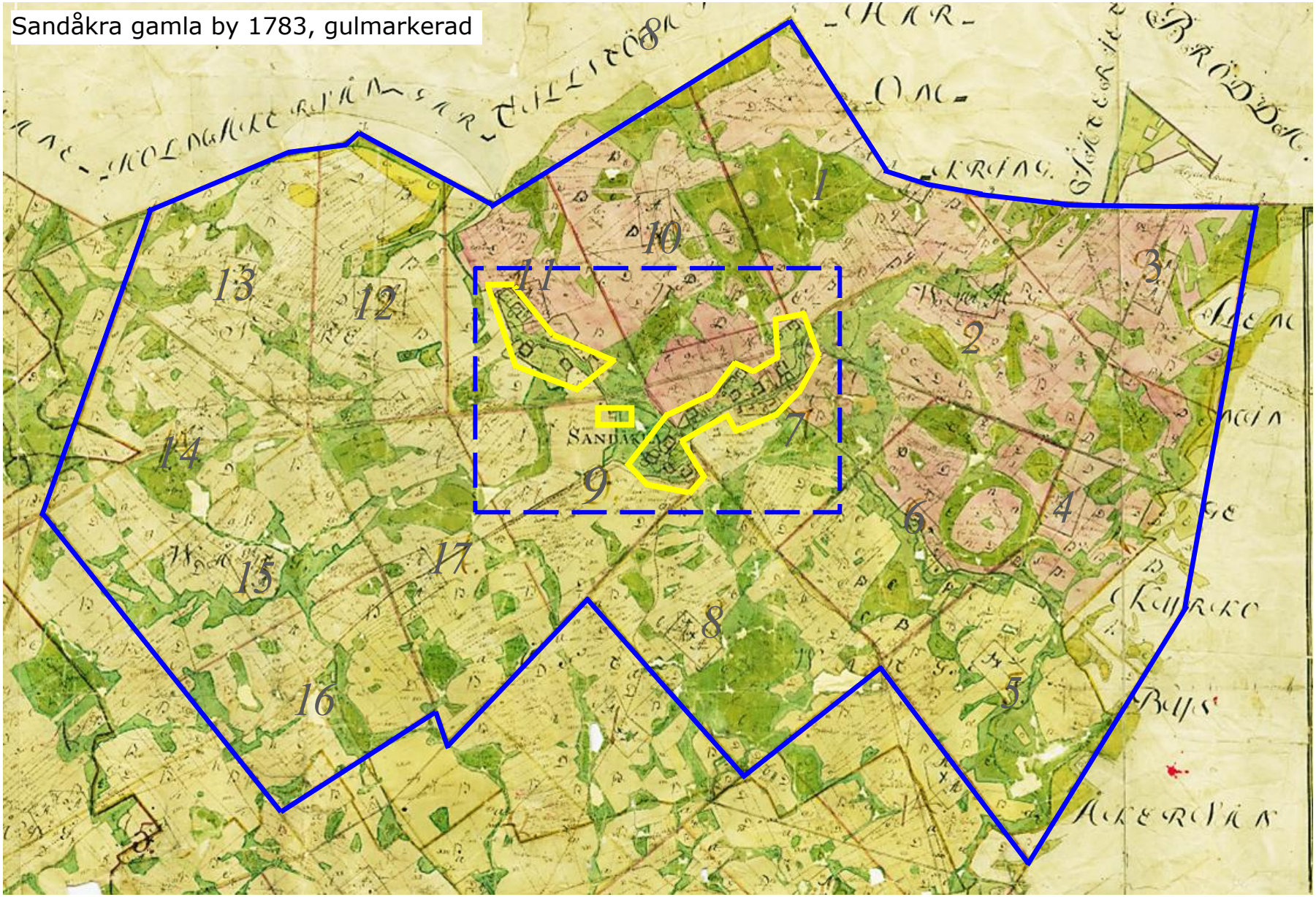
Uppgifterna hämtade ifrån det 93 sidiga dokumentet 12-SKU-4.
Notera att 1785 har alla fått nytt nummer men för merparten är det samma personer.

Sandåkra 1783 före skiftet sid. 23				Sandåkra 1785 efter skiftet sid. 75				1783
Nr	X	Brukare	mtl	R.Nr	X	Brukare	Mtl	Nr
1	IF	Per Pehrsson	1	1	IF	Per Pehrsson	½	1
2	IF	Olof Mickelsson. Br av nr 11	½	2	IF	Per Pehrsson	½	3
3	IF	Per Pehrson	1	3	IF	Ingen Åbo	½	--
4	IF	Brukas under nr 28	½	4	IF	Ingen Åbo	½	--
5	Gh	Finns inte. Stått mellan 4 och 8	--	5	IF	Ingen Åbo	½	--
6	Ofl	Husman Jöran Persson	½	6	IF	Nils Mattsson	½	13
7	Ks	Lars Nilsson	¼	7	Ks	Ägare Lars Nilsson	¼	7
8	Gh	Anders Apelqvist Mårtensson	--	8	IF	Nils Jönsson	½	17
9	Gh	Mäster Mårten Möllerström	--	9	IF	Weste Mårtensson	½	21
10	Gh	Mäster Frysman	--	10	IF	Bengt Ohlsson	½	11
11	Ofl	Bengt Ohlsson	½	11	IF	Sven Jönsson	½	26
12	Ofl	Fiskaren Olof Hansson Brodda	--	12	IF	Oluf Olsson	½	27
13	Ofl	Nils Mattsson	½	13	IF	Lars Persson	½	28
14	Gh	Krögaren Truls Rasmusson	--	14	IF	Per Ohlsson	½	29
15	Gh	Nils Andersson	--	15	IF	Måns Christensson	½	20
16	Gh	Trädg.mäst. Albrecht Åkasson	--	16	IF	Oluf Christoffersson	½	19
17	IF	Åbo Nils Jönsson	1	17	IF	Pehr Nilsson	½	18
18	IF	Per Nilsson	1	18	Ht	1. *Ingen boende*	--	--
19	IF	Olof Christophersson	½	19	Ht	2. Smeden Möllerström	--	9
20	IF	Måns Christensson	½	20	Ht	3. Per Pehrsson	--	--
21	IF	Veste Mårtensson	½	21	Ht	4. Truls Rasmusson	--	--
22	Gh	Hans Persson	--	22	Ht	5. *Ingen boende*	--	--
23	Gh	Skräddaren Nils Jönsson	--	23	Ht	6. *Ingen boende*	--	--
24	Gh	Olof Jeppsson	--	24	Ht	7. Göran Pehrsson	--	6
25	Iof	Skräd. Nils Jönsson. Br nr 21	½	25	Ht	8. *Ingen boende*	--	--
26	Iof	Sven Jönsson	1	26	Ht	9. Olof Jeppsson	--	--
27	Iof	Oluf Ohlsson	1	27	Ht	10. Nils Andersson	--	--
28	Iof	Lars Pehrsson	½	28	Ht	11. Skräddaren Nils Jönsson	--	25
29	Iof	Per Ohlsson	1	29	Ht	12. Lars Persson	--	

Kolumn X: Ks = Kronoskatte avlöningshemman. IF = Insockne Frälse. Gh = Gathus.
{OfI = Oförmedlat Insockne frälse. Iof = Insockne oförmedlat frälse} = förmodligen samma.
Oförmedlat betyder att mtl inte ändrats efter ett skifte. Ht = Husmanstomter (gathus).

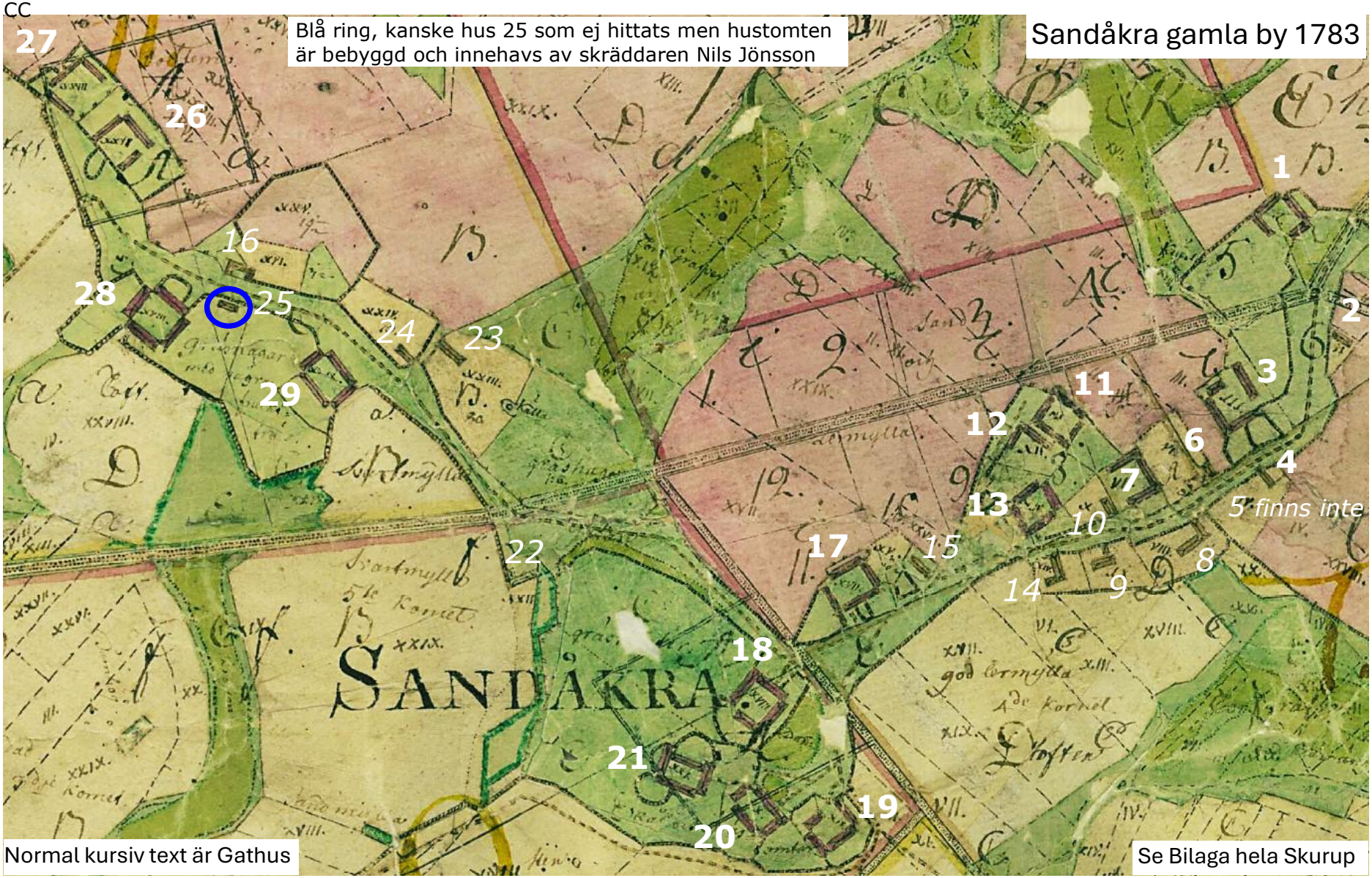
Se bilaga 3.5.3. med alla gårdar och gathus i hela Skurups Socken.

3.5.4. Kartor 1783 och 1785 med Hemman och Gathus

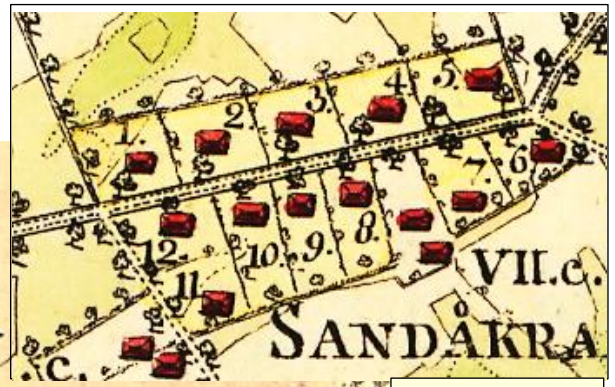

Forts…….3.5.4. Kartor 1783 och 1785 med Hemman och Gathus

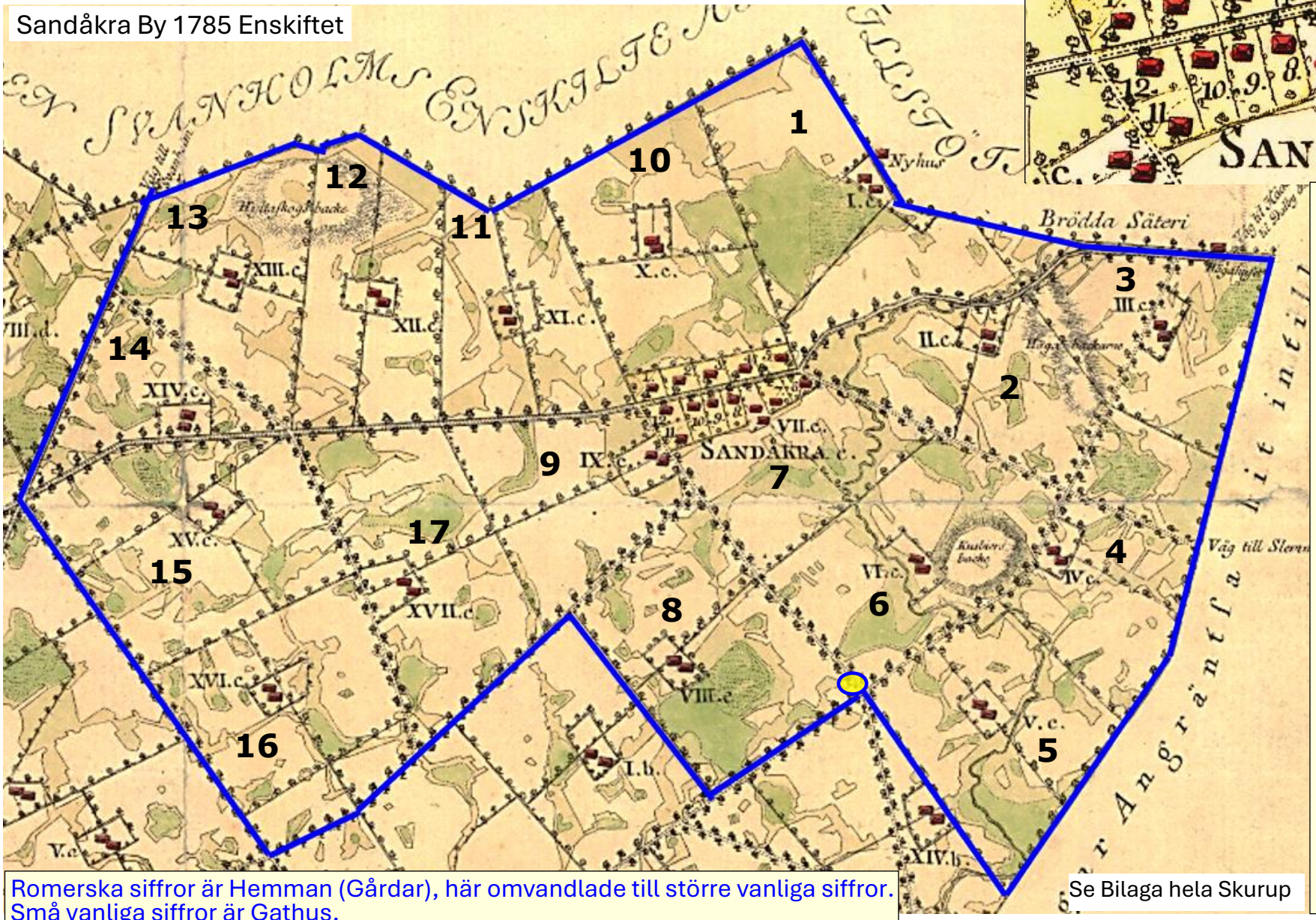
CC

Forts.....3.5.4. Kartor 1783 och 1785 med Hemman och Gathus **Gathusen**

Sandåkra By 1785 Enskiftet

Gathus nr
1. = 18
2. = 19
3. = 20
4. = 21
5. = 22
6. = 23
7. = 24
8. = 25
9. = 26
10. = 27
11. = 28
12. = 29

Obs dessa Nr är inte samma som på 1783 års karta på föregående karta.

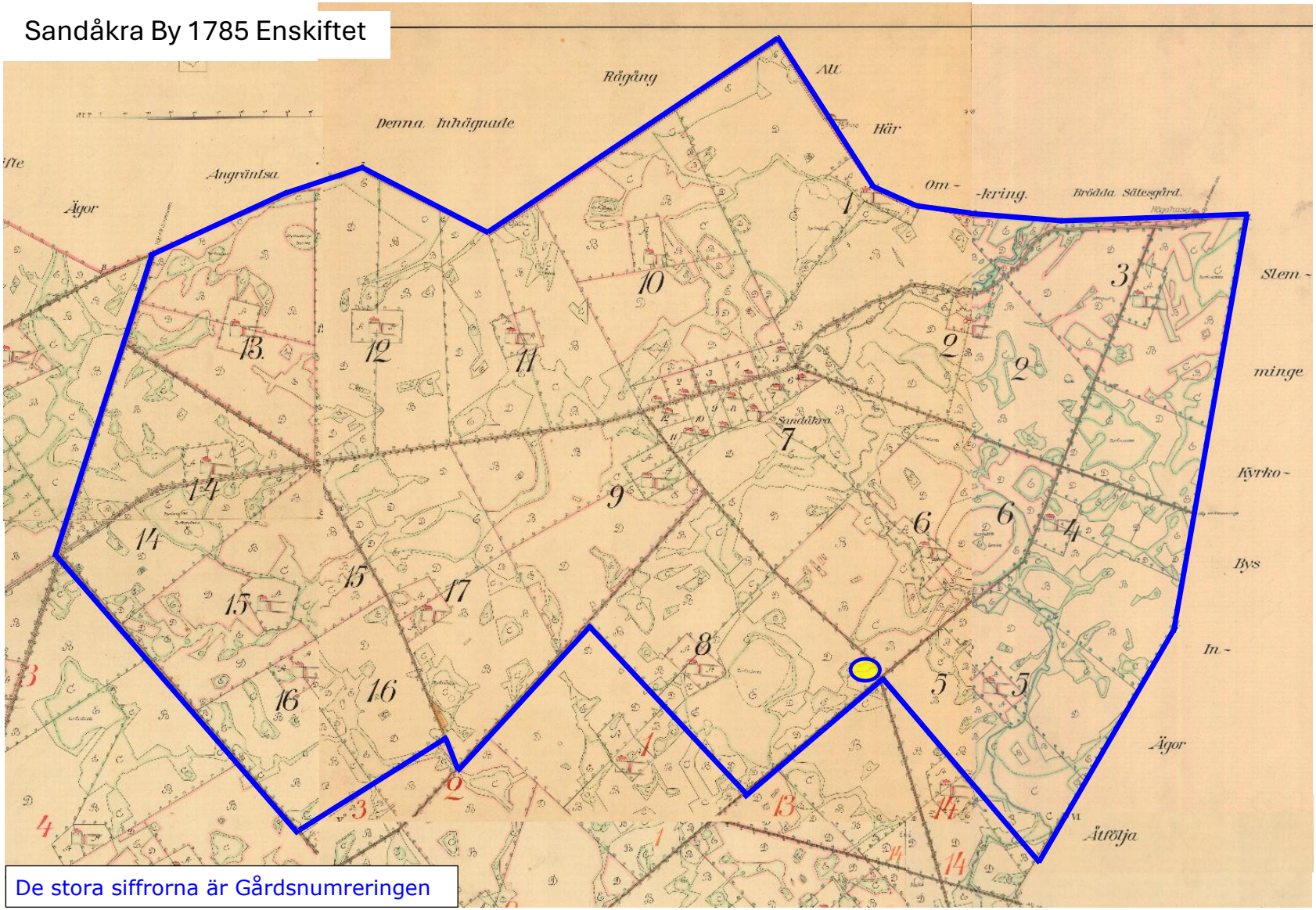
Blå/Gul markering . Sandåkras första skola från 1795.

Romerska siffror är Hemman (Gårdar), här omvandlade till större vanliga siffror.
Små vanliga siffror är Gathus.

Se Bilaga hela Skurup

Forts…….3.5.4. Kartor 1783 och 1785 med Hemman och Gathus

Samma karta som på föregående sida men har definierats som ”Avmätt År 1783 och Enskifte lagd År 1785”.

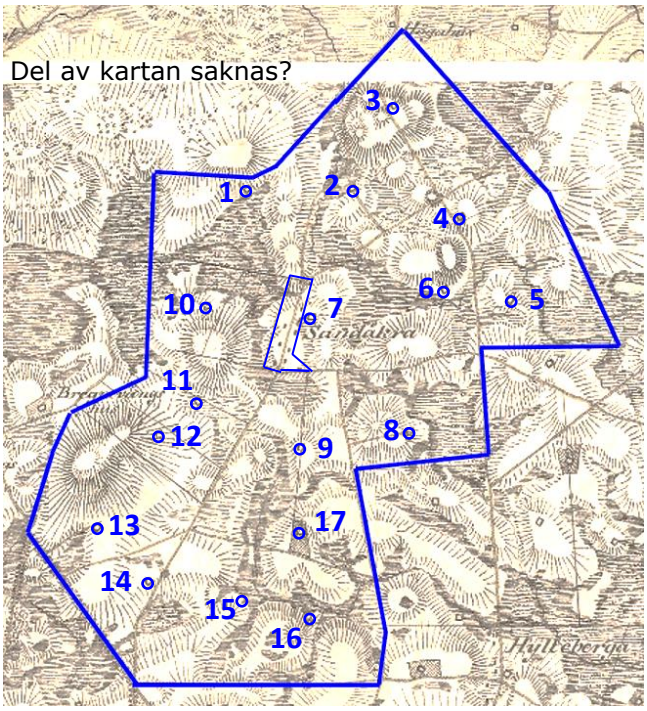

Sandåkra delen av denna lite mer utförliga enskifteskartan över hela Skurup.

Blå/Gul markering .
Här byggde Rutger Macklean Sandåkras första skola 1795.
Skurups by fick sin skola 1793.
Det fanns tidigt en folkskola på Svaneholm.

3.6 Nyare kartor över Sandåkra 1820 - 2026

3.6.1 Skånska Rekognosceringskartan 1820 över Sandåkra från Riksarkivet

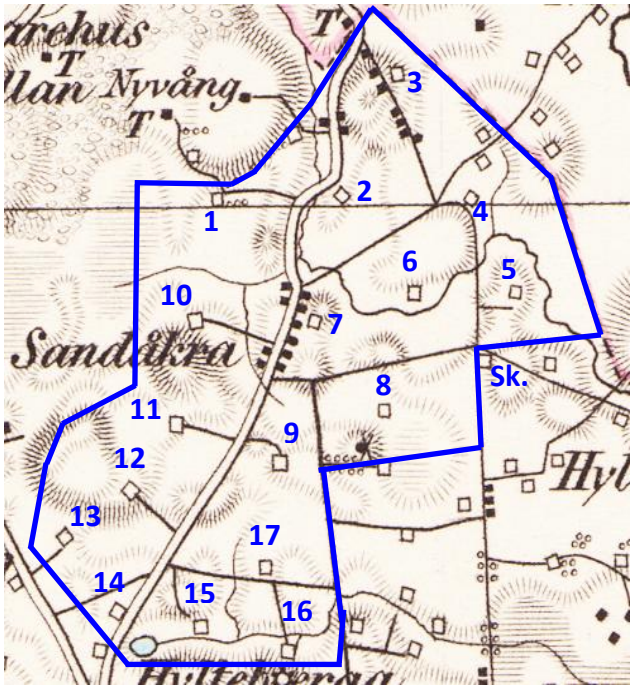

Blåmarkerat är ung. Sandåkra

Kartdel: III Ö:208 och III Ö: 207, överdelen.

Mycket detaljerad militär topografisk översiktskarta som tex visar gårdarna som kringbyggda gårdar, ”gatehus”, svarta, en länga Husen är inte alltid rätt placerade och det kan saknas hus. Sandåkra var på den här tiden en stor by med 17 gårdar och 12 ”gatehus”.
De topografiska beskrivningarna liksom kartan är gjorda av Fältmätningsbrigaden (Armén). Sandåkra *(Kartan 1820)*.
Beskrivning *(Skurup 1820- sid 3)*.
Allt är ihop summerat för alla byarna under Skurup så det finns inga uppgifter speciellt för Sandåkra.
I det blåa inringade området vid 7 finns alla gathusen.

3.6.2 Topografiska kartan 1864 över Sandåkra

Blåmarkerat är ung. Sandåkra.

Beskriver landskapets höjdförhållanden, kommunikation, bebyggelse och översiktlig markanvändning samt de hus som fanns vid kartans datering. Kartan har uppdateras ett flertal gånger även in på 1900-talet. Från Husförhörslängden 1861-1867 fanns 17 gårdar och 12 Gatehus dvs 29 husnummer.

Här finns en högupplöst karta från 1864.
(Sandåkra 1865 Ystad-delen).

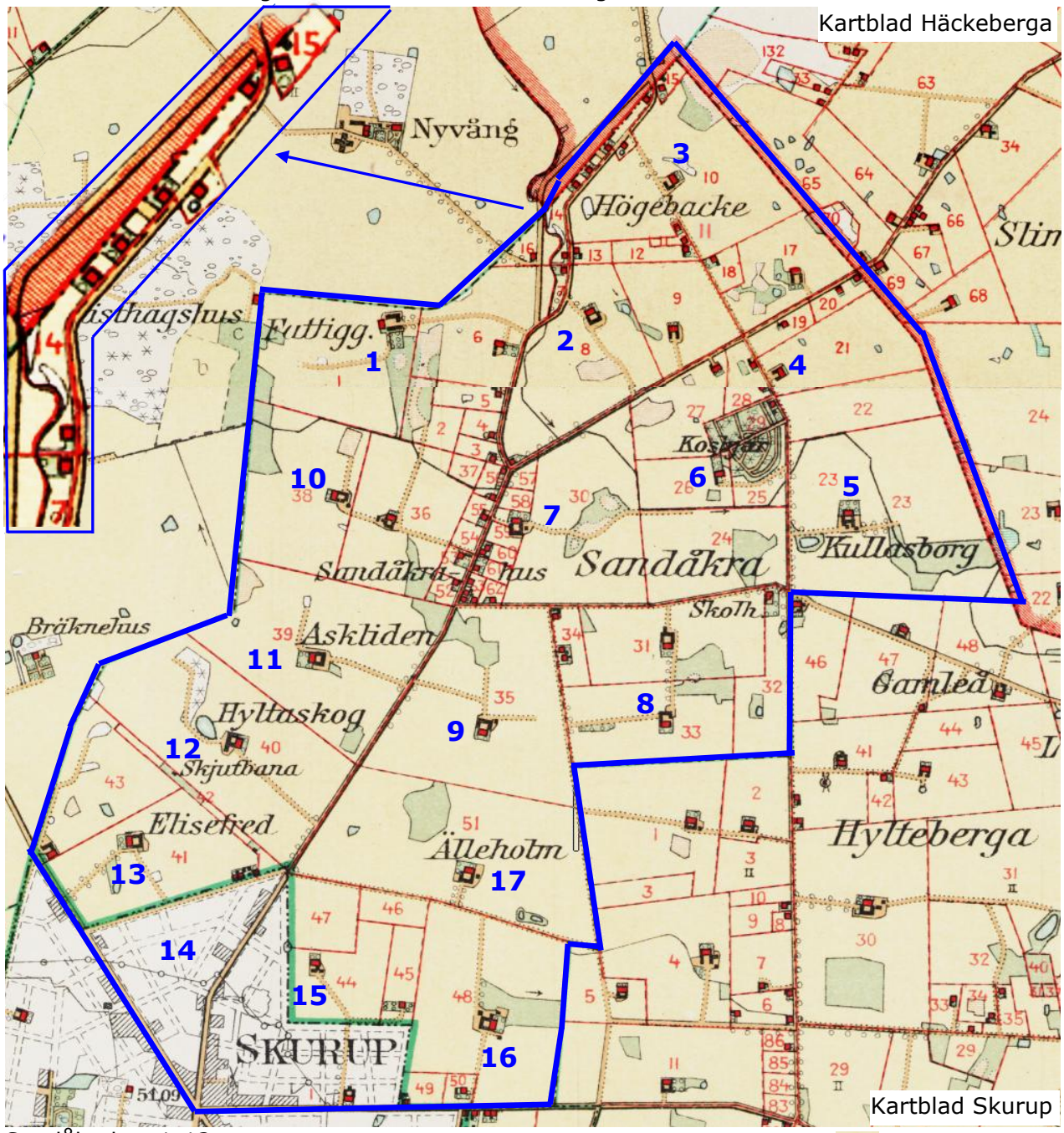
Det saknas 2 Gatehus vid Sandåkra texten. Vid gård nr 3 finns 10 nya gatehus och 3 nya gårdar.
Skolan saknas (Sk.) men kan ha hamnat på fel sida av vägen.

3.6.3 Häradsekonomiska kartan 1915 över Sandåkra

Baseras på laga skifteskartorna där beskrivningen 1915 innehåller namnet på ägarna-brukarna av jordbruksfastigheten och andra hus på samma fastighet men den är inte lika säker då den baseras på jordbruksområdet dvs. inte t.ex. 11:4 utan bara som 11.
Notera att numret med stora siffror på dessa kartor **INTE** är husnumret utan ett referensnummer till en medföljande dokumentation där ägarens men också arrendatorernas namn finns med. Små siffror som finns på vissa kartor refererar till jordbruksnumret.
Man får reda på via kartnumret vem som bor i gården eller huset och kan sen kolla med Fastighetsboken vilket fastighetsnummer det är. Finns på Riksarkivet *(Vemmenhögs Härad) ACS i Lund?*
Notera att i Lagfartsböckerna är registret upplagt på bynamnen dvs sök på Sandåkra och sedan på Gårdsnummer eller husnummer.

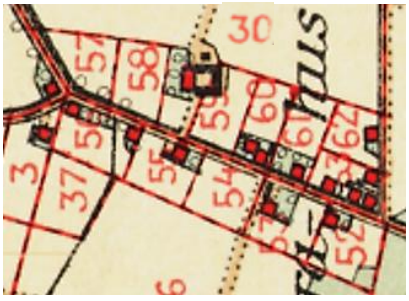
Forts……3.6.3a Häradsekonomiska kartan 1915 över Sandåkra

Kartan sammansatt av Skurup och del av Häckeberga kartorna *(Sturup)(Häckeberga)*
Det blåa området är Sandåkra förutom det vita området märkt Skurup.
Nummerna på kartan är endast kartnummer. Man behöver beskrivningen till kartan för att få fastighetsnumret. Alla byar inom Skurup har sina egna kart- och fastighetsnummer som alla numreras 1, 2, 3 osv. Sandåkras kartnummer är 1 tom 68, fastighetsnummer 1-29.
Nr 14 förstorad som ingår i Sandåkra. 1785 års fastighetsnummer med blå siffror.

Sandåkrahus 1-12

Knr	Fnr	1-12	Ant.hus	Knr	Fnr	1-12	Ant.hus
52	18	1	1	58	24	7	0
53	19	2	1	59	25	8	0
54	20	3	0	60	26	9	2
55	21	4	1	61	27	10	1
56	22	5	2	62	28	11	1
57	23	6	0	63	29	12	4

Forts….3.6.3b Boende Häradsekonomiska kartan 1915 över Sandåkra.

Alla uppgifter i tabellen hämtade från beskrivningen.

Knr = Kartnr. Fnr = Fastighetsnummer. Mtl = Mantal dvs gårdens skattekraft

Knr	Fnr	Mtl	Namn	Särskilda anteckningar		g/b	
1	1	¼	Skurups kommun	Fattiggård		frg	-
2	1	$^{258}/_{3276}$	Lyder, Brukas under Nr 36	Inget hus på tomten		----	S
3	1	$^{2}/_{64}$	Äg. Anders Jakobsson	Härunder lyder och brukas Nr 37		frg	S
4	1	X	Äg. Johan Jakobsson	Ingår i mantalet för Nr 2		frg	-
5	1	X	Äg. J. Nordström	Ingår i mantalet för Nr 4???		frg	-
6	1	$^{491}/_{3276}$	Äg. Karl Nilsson Nilén	--		frg	S
7	1	$^{4}/_{819}$	Äg. Lars Andersson	--		frg	S
8	2	⅓	Äg. Herlöf Holmgren	0,0884 har ingår från Nr 2		frg. frb	-
9	2	⅙	Äg. Nils Persson	--		frg	-
10	3	$^{507}/_{1316}$	Äg. Nils Hansson	Kallas Högebacke		frg	S
11	3	$^{2}/_{329}$	2 Bostadslägenheter	Lyder och brukas under Nr 18		frg	-
12	3	$^{10}/_{329}$	Äg. Bengt Nilsson	--		frg	-
13	3	$^{5}/_{329}$	Äg. Karl Jakobssons änka	0,0617 har avsöndrat från Nr 3		frg	A
14	3	$^{2}/_{329}$	Äg. Sven Jakobsson	0,3 har	Nr 14 består av 1 frälsgård och 5 frälsebostads-lägenheter		S
		$^{155}/_{15792}$	Äg. Ola Andersson	0,4 har			S
		---	Äg. Ola Andersson	0,4937 har			A
		---	Äg. H. Andersson	0,1513 har			A
		---	Äg. Jöns Andesson Fält	0,0247 har			A
		---	Äg. Jöns Andesson Fält	0,02 har			A
		---	Äg. Magnus Anderberg	0,02 har			A
		---	Äg. Hanna Persson	0,0309 har			A
		---	Äg. Ola Jönsson	0,1388 har			A
15	3	$^{13}/_{1316}$	Äg. Jöns Nilsson	--		frg	S
16	3	$^{589}/_{15792}$	Äg, Eric Ranborg	Brukas under Svaneholm fig 1, lit. B		frb	S
17	4	$^{463}/_{2886}$	Äg. Per Nilsson	Härunder Lyder och brukas Slimminge nr 65		frg	-
18	4	---	Äg. Magnus Karlsson	Härunder lyder och brukas Sandåkra nr 11		frg	A
19	4	$^{55}/_{1924}$	Äg. Frans Almkvist	--		frg	-
20	4	$^{589}/_{23088}$	Äg. Kristian Hansson	1,13 har		frg	S
		$^{19}/_{23088}$	Äg. Lissie Hilding	0,04 har		frb	S
21	4	$^{943}/_{2742}$	Äg. Jöns Hansson	Lyder och brukas under Sandåkra nr 11		frg	-
22	4	$^{350}/_{2886}$	---- bara mark---	Lyder och brukas under Sandåkra nr 22		---	-
23	5	½	Äg. Lars Perssons änka	Kallas Kullasborg. Härunder lyder och brukas Sandåkra nr 22 och 25 samt Hylteberga 36		frg	B
24	6	¼	---- bara mark---	Lyder och brukas under Sandåkra nr 30		frg	-
25	6	$^{7}/_{128}$	--- bara mark, 1,6 har Park	Lyder och brukas under Sandåkra nr 23		frg	S
26	6	$^{9}/_{128}$	Äg. Per Nilsson	0,1 har Park		frg	S
27	6	$^{25}/_{304}$	Äg. Anders Hansson	--		frg	S
28	6	$^{29}/_{1672}$	Äg. Per Hansson	1,4 har		frg	S
		$^{1}/_{418}$	Äg. Sven Hansson	0,3 har		frg	S
29	6	$^{7}/_{304}$	Kosbjär Folkpark	Äg. Skurups-Slimminge kommuner?		frb	-
30	7	¼	Äg. Manus Svenssons änka	Härunder lyder och brukas Sandåkra nr 24, 57, 58, 59		skg	-
31	8	$^{3}/_{16}$	Äg. Lars Andersson	---		frg	S
32	8	$^{269}/_{3640}$	---- mark ----	Lyder och brukas under Hylleberga nr 46 Här ingår skolan med 0,25 har		frb	S
33	8	$^{3}/_{16}$	Äg. Jöns Larssons änka	---		frg	S
34	8	$^{73}/_{2560}$	Äg. Per Vahlkvist	1,6 har		frg	S
		$^{3}/_{2560}$	Äg. Arthur Vahlkvist	0,1 har		frb	-
		$^{1}/_{640}$	Äg. Logen Maclens Minne	0,1 har		frb	-
---	8	$^{1}/_{190}$	Äg. Skurups kommun	0,25 har. Skolplatsen. Ingår i kartnr 32		frb	-
35	9	½	Äg. Jöns Olsson	---		frg	-
36	10	$^{23}/_{96}$	Äg. Mårten Andersson	Härunder lyder och brukas Sandåkra nr 2		frg	S
37	10	$^{1}/_{96}$	--- mark----	Lyder och brukas under Sandåkra nr 3		frb	S
38	10	----	Äg. Rasmus Ohlssons änka			frg	-
39	11	$^{1}/_{2}$	Äg. Nils Jönsson	Kallas Askliden		frg	-
40	12	$^{1}/_{2}$	Äg. Per Jönssons änka	Kallas Hyltaskog		frg	-

X = Mantalet ej bestämt. S = Sämjedelning, ägarna delar själv upp marken, förbjöds 1962. A = Avsöndring.

frg = frälse gård. frb = frälse bostadslägenhet. skg =skatte gård. frt = frälsetorp. * = ej förklarat.

Forts.... på tabellen

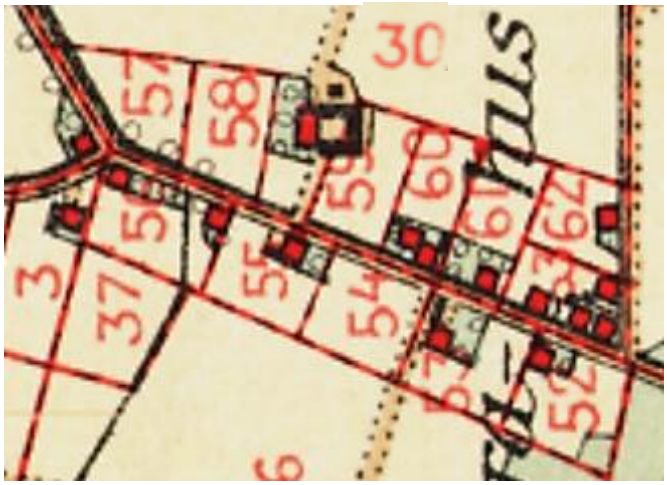
Knr = Kartnr. Fnr = Fastighetsnummer. Mtl = Mantal dvs gårdens skattekraft

Knr	Fnr	Mtl	Namn	Särskilda anteckningar		g/b	
41	13	397/1408	Äg. Lars Larsson Kallas Elisefred.	Härunder lyder och brukas Saritslöv nr 37 1 gård		frg	-
		3/1408	Äg. August Haraldsson	0,0882 har	1 hus	frb	-
		---	Äg. August Haraldsson	0,03 har			
		---	Äg. Nils Andersson	0,05 har	1 hus	frb	-
		---	Äg. Magnus Liljekvist	0,06 har	1 hus	frb	-
42	13	5/88	Äg. Skurup Skytteförening	Skjutbana			
43	13	259/1418	Äg. Mårten Trulsson	Enligt Lantmäteriet är fastigheten 16/88		frg	-
-	14	½	Äg. Skurups kommun	--		----	-
44	15	11/72	Äg. Nils Olsson	--		frg	-
45	15	1/18	Äg. Nils Sandell	--		frg	-
46	15	1/24	--- mark ---	Lyder och brukas under Sandåkra nr 48		--	-
47	15	1/12	--- mark ---	Lyder och brukas under Sandåkra nr 51		--	-
-	15	1/6	Äg. Skurups kommun	--		--	-
48	16	11/24	Äg. Nils Jönsson	Härunder lyder och brukas Sandåkra nr 46		frg	S
49	16	48/2712	Äg. Hans Jönsson	--		frg	S
50	16	5/339	Äg. Ola Martinsson	--		frg	S
51	17	1/2	Äg. Cristian Larsson Kallas Älleholm	Härunder lyder och brukas Sandåkra nr 47+ del av nr 57		frg	-
	Här nedan finns de hus som kallades Sandåkrahus 1-12						
52	18	*	Äg. Olof Vahlkvist	Sandåkrahus 1. Härunder lyder och brukas Sandåkra 47		frt	-
53	19	*	5/6 Äg. Mårten Hansson 1/6 Äg. Olof Vahlkvist	Sandåkrahus 2. (1 torp delat på 2 ägare) (5/6 med mark, 1/6 med mark)		Frt	-
54	20	*	---- mark ----	Sandåkrahus 3. Lyder och brukas under Sandåkra nr 55		frt	-
55	21	*	Äg. Hans Nilsson	Sandåkrahus 4. Härunder lyder och brukas Sandåkra 54		frt	-
56	22	*	3/4 Äg. Ola Hansson 1/6 Äg. Albrekt Olssons änka	Sandåkrahus 5. (3/4 torp med mark) (1/6 torp med mark)		frt frt	- -
57	23	*	---- mark ----	Sandåkrahus 6. Lyder och brukas under Sandåkra nr 30		frt	-
58	24	*	---- mark ----	Sandåkrahus 7. Lyder och brukas under Sandåkra nr 30		frt	-
59	25	*	---- mark ----	Sandåkrahus 8. Lyder och brukas under Sandåkra nr 30		frt	-
60	26	*	Äg. Lars Olsson Äg. Jöns Nilsson	Sandåkrahus 9. (0,4473 har torp med mark) (0,063 har torp med mark)		frt frt	
61	27	*	29/32 Äg. Lars Olsson 3/32 Äg. Johanna Larsson	Sandåkrahus 10. (1 torp delat på 2 ägare) (29/32 utan mark, 3/32 utan mark)		frt	
62	28	*	Äg. Jöns Nilsson	Sandåkrahus 11. (1 torp med mark)		frt	
63	29	*	1/2 Äg. August lindlövs arv. 1/6 Äg. Karl Hansson 0,1338 har Nils Mårtensson 0,0309 har Kristian Ekdal	Sandåkrahus 12. (= 4 torp utan mark)		frt frt frt frt	

X = Mantalet ej bestämt. S = Sämjedelning, ägarna delar själv upp marken, förbjöds 1962. A = Avsöndring.
frg = frälse gård. frb = frälse bostadslägenhet. skg =skatte gård. frt = frälse torp. * = ej förklarat.

Sandåkrahus 1-12

Knr	Fnr	1-12	Ant.hus
52	18	1	1
53	19	2	1
54	20	3	0
55	21	4	1
56	22	5	2
57	23	6	0
58	24	7	0
59	25	8	0
60	26	9	2
61	27	10	1
62	28	11	1
63	29	12	4

3.6.4 Ekonomiska kartan 1973.

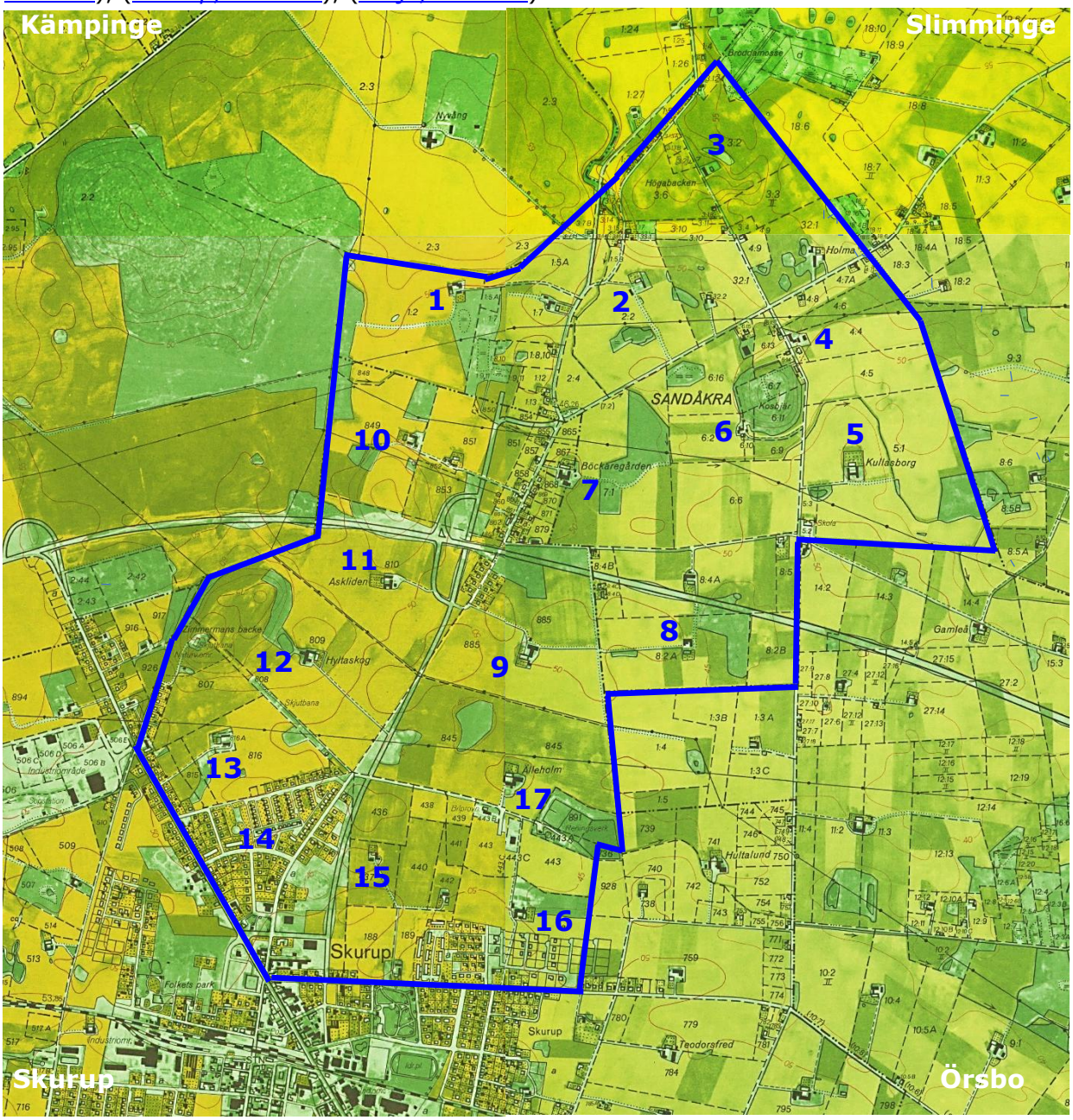
Fastighetsnummer finns för tex landsbygden men inte för tätorter. Ägare och boende hittas via fastighetsnumret tex ***Skurup Sandåkra 14:1***

Baseras på flygfotografier. Den är en registerkarta som redovisar fastigheterna och register-beteckningarna med stor noggrannhet. Bostadsbyggnader, tomt och trädgård samt åker-mark, dikning och brukningsvägar inom odlingsområdena, visas detaljerat.

Även Riksantikvarieämbetets fältinventering av fornminnen kan finns med. Kartan innehåller också ett stort antal ortnamn. Kartan har fyra tryckfärger; grön fotobild, gul åkeryta, all ritad kartbild och text i svart samt bruna höjdkurvor och raster för sankmarken. Sjöytor avbildas med grön färg. Finns att ladda ner från Lantmäteriet.

Välj: Översiktliga kartor, Skåne län, SÖK. Välj Rikets allmänna kartverks arkiv, Ekonomiska kartan, Årtal 1971-1975, skriv in kartnamnen nedan. Alternativt klicka på respektive länk så laddas kartan ner på din dator.

Sandåkra 1973 utklippt från 4 sammanslagna kartor från (Kämparp, 2D1a73) (Slimminge, 2D1b73), (*Skurup, 2D0a73*), (*Örsjö, 2D0b73*).

3.7. Dagens kartor 2026 (*https://minkarta.lantmateriet.se*).

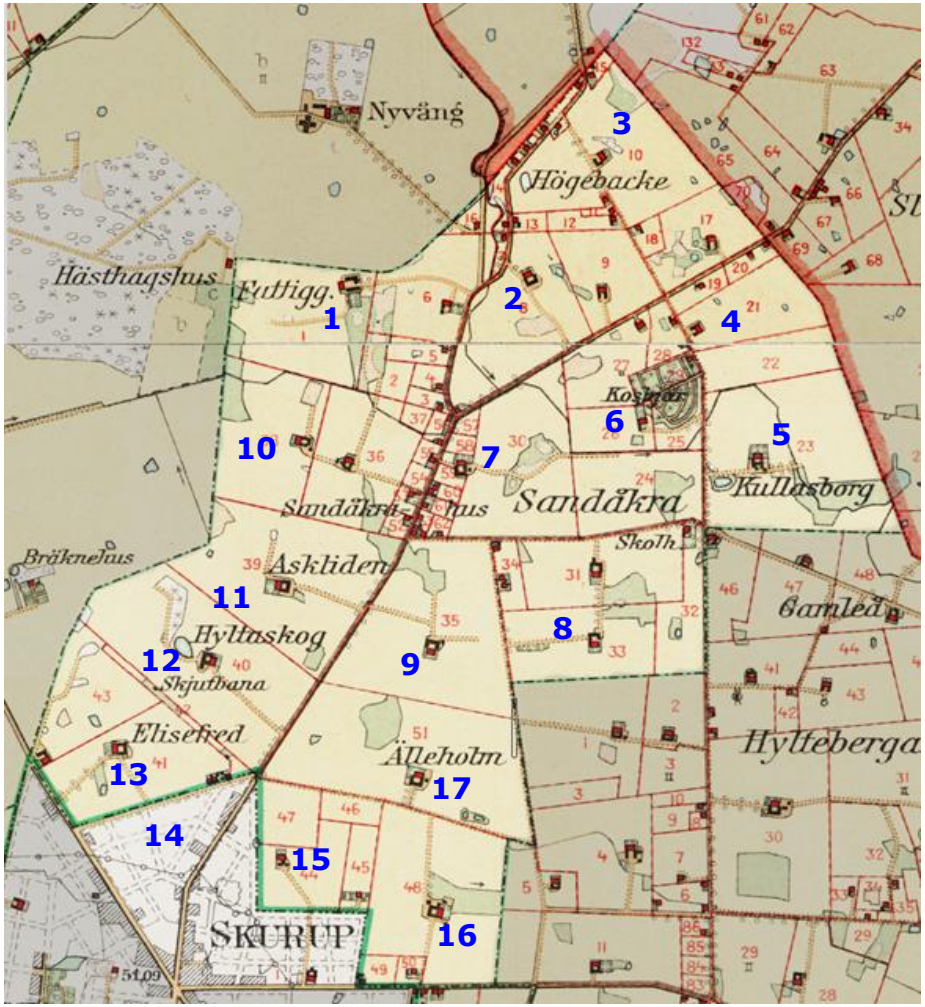

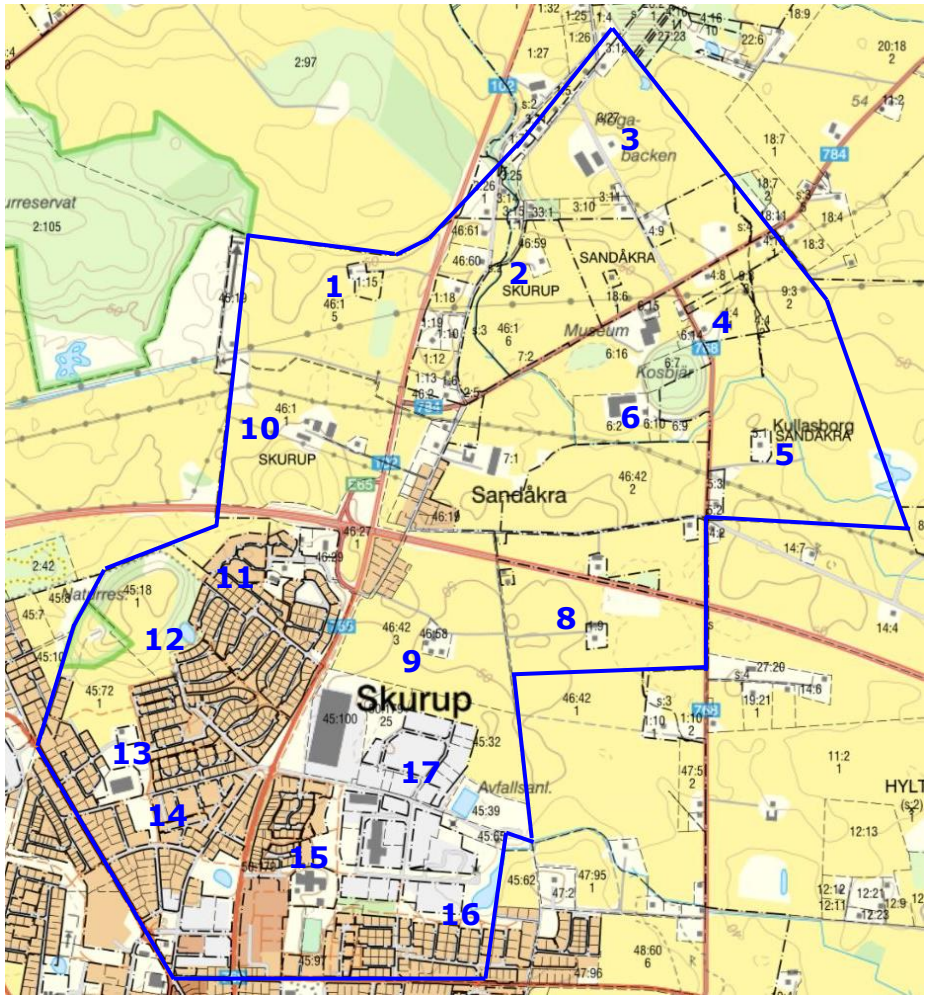
3.7.1. Min karta från Lantmäteriet (fastighetsnummer och plats)**.**

Klicka på symbolen längst upp till höger och välj ’Fastighetsgränser och Karta’ Ej helt lätt att sök i.

Jämförelse mellan 1915 och dagens karta. Det markerade området är Sandåkra från 1785, enskiftes godkända kartan.

Har ej kollat vilka förändringar det blivit för Sandåkra fram tills idag. Lagt in gårdsnummerna från 1785.

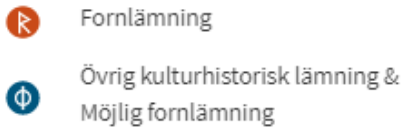
3.7.2. Kartor för adresser och boende (eniro.se, hitta.se)

Länk till Eniro men det finns flera andra kartor som visar samma information.
(Kartor, vägbeskrivningar, flygfoton, sjökort & mycket mer på eniro.se) Kommer direkt till Sandåkra.

Finns det inte personer på alla adresser har de begärt att bli borttagna från visningen.

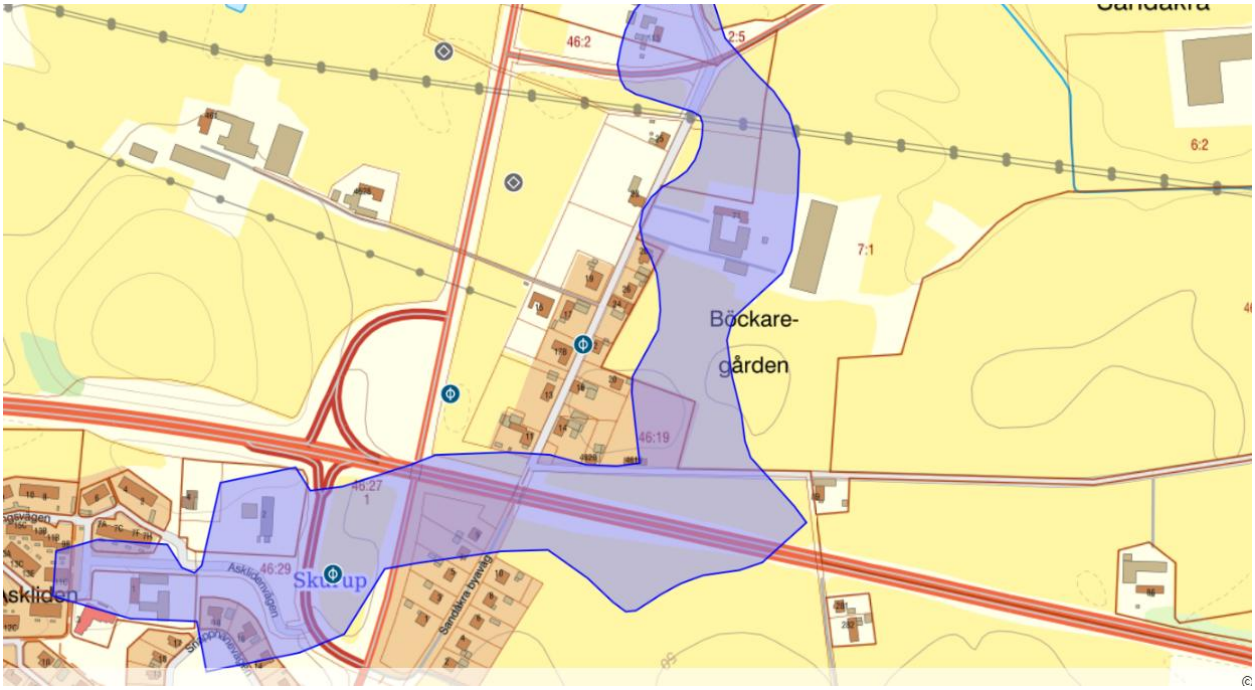
3.7.3. Karta för fornminnen från RAA

Här finns allt registrerats som tex finns inom Sandåkra i Skurups församling. (*Fornsök (raa.se)*.
Lite klurig sökning! Sök under ”*GEOGRAFISKT OMRÅDE*.”
Gör så här: ”*SKRIV BARA SKURUP + ENTER*”. Klicka på SÖK så visas bl.a. Skurup, förstora kartan på högersidan.

RAA’s del karta över bl.a. Sandåkra med noteringar om fornlämningar. Det blåmarkerade området är hos RAA noterat som Bytomt/gårdstomt med nr L1989:6525. Skurup 52:1.

Andra noteringar om Sandåkra.
” Bytomt, ungefärlig utsträckning, 1200x60-120 m (N-S och Ö-V) enligt karta från 1785. Sandåkra by omnämns för första gången i skriftliga källor 1335. Tomten är bebyggd.”
Den antikvariska bedömningen är från en äldre databas. Inget av antikvariskt intresse påträffades.
(Inventeringsbok:1) (Händelselogg före 2018)

Forts.....*3.7.3. Karta för fornminnen från RAA*

Kulturmiljölagen (KML)

2 Kap. **1 §** Genom kulturmiljölagen anger samhället grundläggande bestämmelser till skydd för viktiga delar av kulturarvet. Lagen innehåller bland annat bestämmelser för skydd av värdefulla byggnader liksom fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål.

Fornlämningar är följande lämningar efter människors verksamhet under forna tider, före 1850, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna:

1. gravar, gravbyggnader och gravfält samt kyrkogårdar och andra begravningsplatser,
2. resta stenar samt stenar och bergytor med inskrifter, symboler, märken och bilder samt andra ristningar eller målningar,
3. kors och minnesvårdar,
4. samlingsplatser för rättskipning, kult, handel och andra allmänna ändamål,
5. lämningar av bostäder, boplatser och arbetsplatser samt kulturlager som uppkommit vid bruket av sådana bostäder eller platser, liksom lämningar efter arbetsliv och näringsfång,
6. ruiner av borgar, slott, kloster, kyrkobyggnader och försvarsanläggningar samt av andra byggnader och byggnadsverk,
7. färdvägar och broar, hamnanläggningar, vårdkasar, vägmärken, sjömärken och likartade anläggningar för samfärdsel samt gränsmärken och labyrinter, och
8. fartygslämningar.

2 Kap. **6 §** Det är förbjudet att utan tillstånd enligt detta kapitel rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.
Ansvarig är fastighetsägaren, tillstånd ger Länsstyrelsen.

4. Fastighetsägare / Brukare från 1231 – 2026. (bl.a. uppbud, fastebrev, lagfarter mm)

Om man vill få reda på vem som bodde eller vem som ägde gården, huset eller jorden får man leta i olika arkiv beroende på vilket år som söks. Förr på de stora godsens tid kunde dessa äga hela byar. Kyrkan var också en stor jordägare liksom kronan. De som brukade jorden kallades tex ’Åbo’ som i Skåne avser en ärftlig besittningsrätt så länge de betalade det årliga arrendet och underhöll gården enligt avtalet. Gårdarna benämndes efter vem skatten betalades till. Brukarnas titel varierade också med tid och ägare.
”Skattegård” var självägande som betalade skatt till kronan (staten). Åbo, hemmansägare m.fl.
”Kronogård” ägdes av kronan (staten), betalade skatt till kronan. Åbo, men även rusthållare.
”Frälsegård” adligt ägande, betalade skatt till adeln, Insockne i samma socken som adelsgården.
Utsockne i annan socken än adelsgården.
”Kyrkojord = jordegendom” ägdes av ’kyrkan’, betalade skatt till kyrkan, Åbo, kyrkobonde.
”Kyrko och Skattehemman” fanns ofta 2 st i Jordböckerna. Ägare prästen och klockaren.
Det finns ett antal varianter av angivna ”gårdar” beroende på vilken tidsperiod det var.
”Torp”, samma ägare som ovan, betalade med dagsverken, besittningsrätt 10 år eller längre.
”Gatehus”, samma ägare som ovan, ev. jord samma ägare, betalade ofta med dagsverken.

*Sammanställning för att snabbt hitta vad man letar efter, gäller för **Sandåkra** i Skurups socken/kommun som ligger i Vemmenhögs härad.*

- *I Vemmenhögs häradsrätt 1691-1877 finns bl.a. skannade domböcker 1755-1859 med bl.a. Uppbuds och lagfartsprotokoll samt skannade boupptеckningar 1681-1840 (ArkivDigital) (Riksarkivet A2a- Läsesal)*
- *I Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads domsaga 1878-1966 finns bl.a. Lagfartsböcker 1875-1945, (Från CIIIc:8) boupptеckningar 1878-1966. (ArkivDigital) (Riksarkivet-Läsesal)*
- På Riksarkivet går att beställa utdrag från Fastighetsböcker 1933-2008, kan läsas på ACS

4.1. Ägare / Brukare 1231 - 1697 innan gårdsnumreringen.

Under denna tid fanns det praktiskt taget inga självägande gårdar. De stora godsen (adeln) på landsbygden i Skåne ägde all mark med gårdar tillsammans med kyrkan och kronan (staten).
I tidigare nämnd *”Decimantboken”* från 1651 anges att det i Skåne fanns 140 adelshuvudgårdar.
I ”M*antalslängderna”*, från 1658, kan man se vilka som brukade gårdarna men inte vilken gård det var eller vem ägaren var. Först mot slutet av 1600-talet numrerades gårdarna, Sandåkra Jordeböcker 1688, dito Mantalslängder 1697.

4.1.1 *”Jordeböckerna”* 1659 – 1750 för Malmöhus län (Se även under rubrik 2.1)

Finns för Vemmenhögs härad 1650-1750 både på Riksarkivet och ArkivDigital. Välj en årsdaterad bok, leta upp Vemmenhögs härad och Skurup. Den först numrerade finns för 1688.

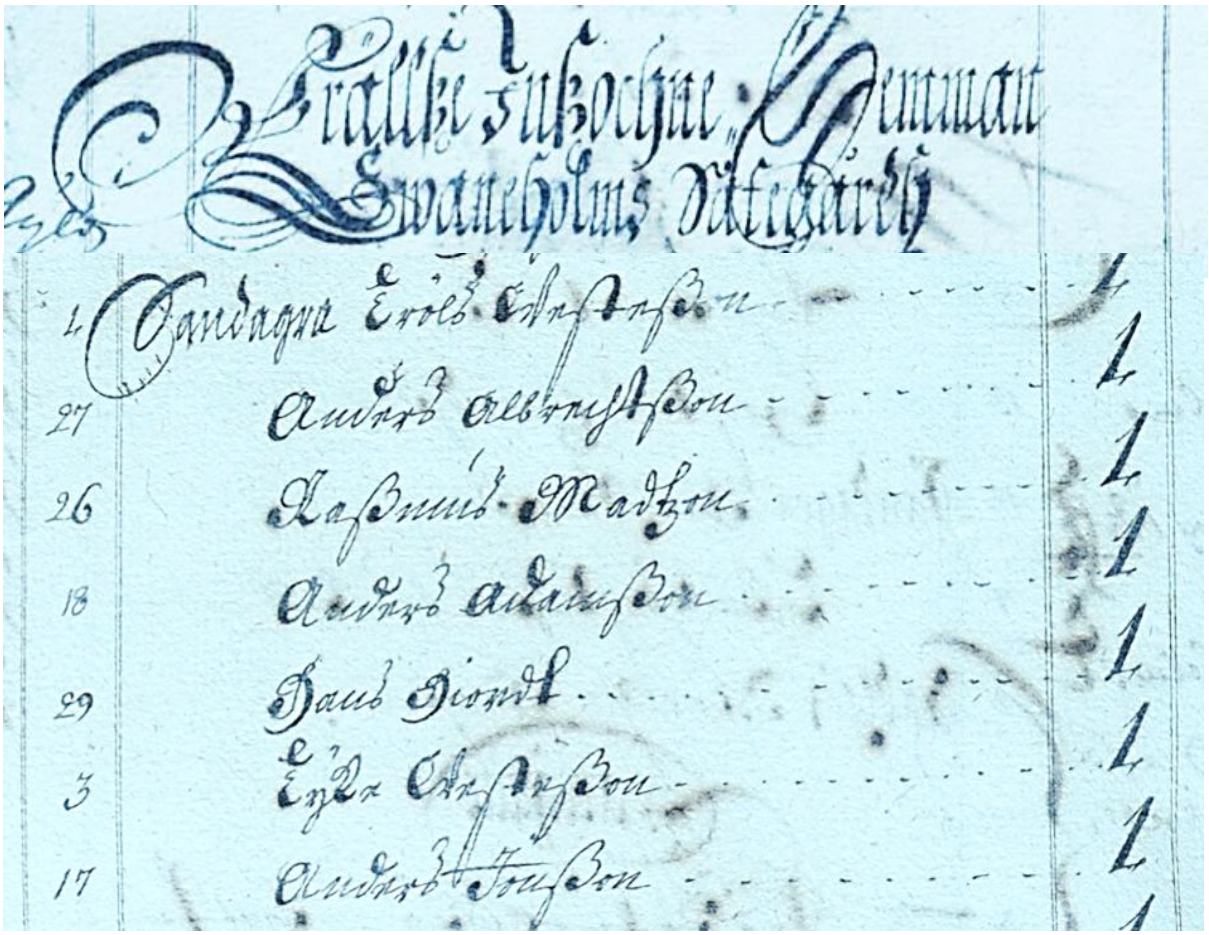
Från Riksarkivet alla år *(Jordeböcker Riksarkivet)* Från Arkivdigital alla år *(Jordeböcker ArkivDigital)*

Dito den först numrerade *(Jordeboken Skurup 1688)* Dito den först numrerade *(Jordeboken Skurup 1688)*

Det är samma Jordebok och samma kvalitet oavsett var den hämtas ifrån.

Notera att Sandagra (Sandåkra) här finns under flera huvudrubriker : Frälse Utsockne Hemman 2 st, Frälse Insockne Hemma under Svaneholms Sätesgård 17 st, Gathus 10 st. Totalt 29 olika hus.

Exempel på del av Jordebok från Sandagra, Skurup 1688.

1.	Sandagra	Tröls Westesson	1 kallas här ’Hemmantal’ , alltså skattekraften.
27.		Anders Albrechtsson	1
26.		Rassmus Madtzon	1
18.		Anders Adamsson	1
29.		Hans Hiordt	1
3.		Tyke Westesson	1
17.		Anders Jonsson	1

4.1.2 Skatteköp 1574 till 1773 och från 1789 till 1889
Skattehemman är självägande bönder som köpt jorden med gården av kronan och betalar sedan skatt till kronan i stället för arrende.

Kronohemman. Åbon (arrendatorn) kunde genom köp bli ägare till jorden där gården låg. Finns även noterat att Skattehemman är självägande bönder som köpt jorden med gården av kronan och betalar sedan skatt till kronan i stället för arrende. Säljaren var vanligen kronan där betalningen av arrendet övergick till skattebetalning till kronan. Köpeskillingen verkar ha varit 6 gånger skatten, ibland upp till 10 gånger.

Det fanns ett antal regler som omfattade skatteköpen. Här nämns ett par. Enligt en kunglig förordning 1723-09-19 reglerades skatteköpen. Även tidigare fanns skatteköp vilka förbjöds 1639 men 1701 tillät Karl XII åter skatteköp för Åbor och Rusthållare.

Frälsehemman (Adelns, godsens hemman).
Från 1789 blev det tillåter för bönderna att också köpa frälsejord, frälsehemman.
Från 1848 måste före köpet en ’Skattejordsvärdering’, syn av fastigheten göras. Denna innehöll bl.a. vilka byggnader som fanns och deras skick, jordens beskaffenhet mm.

Skatteköp: Tidiga köp av kronohemman kan hittas i Jordeböckerna. Kollade Skurup 1688, den första numrerade Jordeboken, men hittade inga skattehemman under Sandåkra. *(Skurup Jordeboken)* De i Jordeboken under rubriken Skattehemman är köpta Kronohemman.

4.2. Ägare/brukare i Katekisationslängden 1683- 1745
En ”husförhörslängd”, som ursprungligen hade ett rent religiöst syfte och fanns under spridda år, här för 13 år för Sandåkra. Det går inte att se vem som var ägare, bara boende. År 1711 är den första med husnummer. (*ArkivDigital: Skurup (M) Kat:1 1683-1745*) Boende: Se bilaga 4.2..

4.3 Fastighetsägare i domböcker 1751 - 1875 (uppbud)
Det blir inte lätt att hitta Sandåkras uppbud då det inte finns något register. (Ej hittat)
Köp av gårdar registrerades i domböckerna men inte arv av gårdar. För att kunna hitta en köpare i domböckerna måste man veta när fastigheten bytte ägare. Se tex mantalslängderna som inte finns alla år.
Uppbud återfinnas i regel i serie A2a *(Uppbuds- och lagfartsprotokoll)* under kategorin småprotokoll.
För tidiga år mellan 1713-1751 finns de i Ala Domböcker.

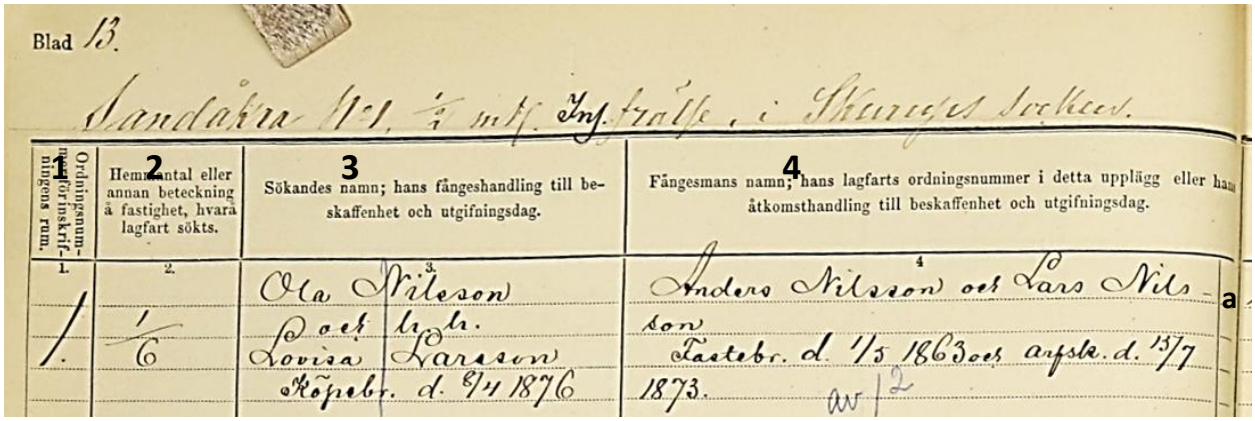
Ny lag 1734, Jordabalken som reglerade köp av fastigheter.
Före 1875 hade släktingar (Bördsrätten) förköpsrätt till gården varför gårdsköp måste kungöras (uppbudas) på 3 lagtima (ordinarie) ting och de finns registrerade under ’Småprotokoll’ i domböckerna. Köparen ansökte om uppbud hos rätten. (Vemmenhög 1751 - 1875).
Innan första uppbudet beviljades kollades om ett köpebrev fanns. Dessa finns kanske då avskrivna.
Köparen ansökte också om ett s.k. fastebrev 1 år efter 3:e uppbudet. Först då var köparen säker på att ingen av den tidigare ägarens släktingar kunde begära återköp av gården. *Från 1800 utfärdades fastebrevet direkt efter 3:e uppbudet dvs ingen årsväntan.*
Från 1806 var säljaren tvungen att visa att han ägde gården dvs att ett daterat fastebrev fanns. Vill man hitta ägaren före 1806 får man gå via Jordeböcker, Mantalslängder, tidiga Husförhörslängder, ev. Katekisationslängder eller i undantagsfall boupptecknings (köpe-fastebrev).
1875 upphörde uppbudssystemet. Fr.o.m. detta år finns lagfarts- och inteckningsböcker (fr.o.m. 1933 kallade fastighetsböcker). I de tidigaste lagfartsböckerna runt 1875 anges ibland att det finns att daterat fastebrev som kan användas som testobjekt att hitta uppbudet i domböckerna. Första uppbudet, kanske med ett köpeavtal, finns i domboken ca 2 år före fastebrevets datering.

4.4 Fastighetsägare i Lagfartsböcker 1875-1933

För att hitta gården i Lagfartsböcker och Fastighetsböcker kan man utgå från dagens fastighetsbeteckning. Denna hämtas, t.ex. 11:25, från Fastighetsböckerna. Böckerna ger uppgifter om avstyckningar och ägarna genom arvsskiften, testamentsarv och det mest förekommande, försäljningar. Om huset är byggt före ca 1935 ges en referens till Lagfartsböckerna som beskrivs tex så här: XI:102:77. Referensen är då Lagfartsbok 11 sidan 102 och radnumret 77. Enligt GDPR finns inte Lagfartsböckerna åtkomliga via din dator utan måste beställas som pdf eller att läsas på ACS i Lund. Vet man fastighetsnumret efter 1875 kan man gå direkt till Lagfartsboken.

Lagfartsbokens utseende, här för Sandåkra Nr 1. *(ArkivDigital) (Riksarkivet)*
På *VÄNSTRA SIDAN* av Lagfartsboken finns kolumnerna: (1) Rumnummer, (2) Hemmanstal, (3) Köparens namn, (4) Säljarens namn vars kolumn även innehåller en mycket viktig nummerkolumn till höger (4a) som då är referens till ett tidigare radnummer 4 och som där visar föregående köpare och säljare. Så här kan man fortsätta bakåt i tiden genom att med lite tur hitta information ända ner till ca 1875. Vid första köpet kan det finnas ett ”Fastebrev” (Uppbud) som visar när gården först köptes.

Här på blad 13 ser man att Ola Nilsson och hustrun Lovisa Larsson köpte Sandåkra Nr 1 d. 8 april 1876. Säljare var Anders Nilsson och Lars Nilsson som genom uppbud blev ägare till Nr 1 den 1 maj 1863.

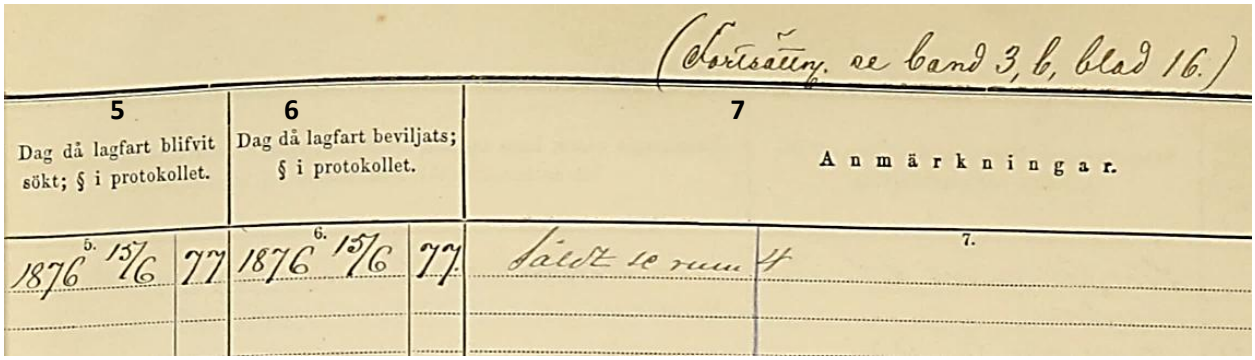

Blad 13.

Sandåkra N:r 1. i mtl. Ing. Träffe, i Skrunda Socken.

1 Ordningsnummer för införskrifningens rum.	2 Hemmantal eller annan beteckning å fastighet, hvarå lagfart sökts.	3 Sökandes namn; hans fångeshandling till beskaffenhet och utgifningsdag.	4 Fångesmans namn; hans lagfarts ordningsnummer i detta upplägg eller hans åtkomsthandling till beskaffenhet och utgifningsdag.
1.	1/6	Ola Nilsson 3. Lovisa Larsson Köpebr. d. 8/4 1876	Anders Nilsson 4. och Lars Nilsson Fastebr. d. 1/5 1863 och afsk. d. 13/7 1873.

4a. Finns inget nummer i kolumnen längst till höger så är angivna uppgifter första lagfarten dvs. marken är nyförvärvad eller huset/gården nybyggd. Man finner ibland ”Fastebrev” (idag lagfartsbevis) i säljkolumnen som köparen av gården kan direkt begära efter 3:e uppbudet, *(gäller efter 1800)* då säljarens släkts förköpsrätt upphör. Annars kunde släkten få återköpa gården för samma pris som den såldes för. Först när köparen fått fastebrevet var han säker på ingen kunde göra anspråk på gården.

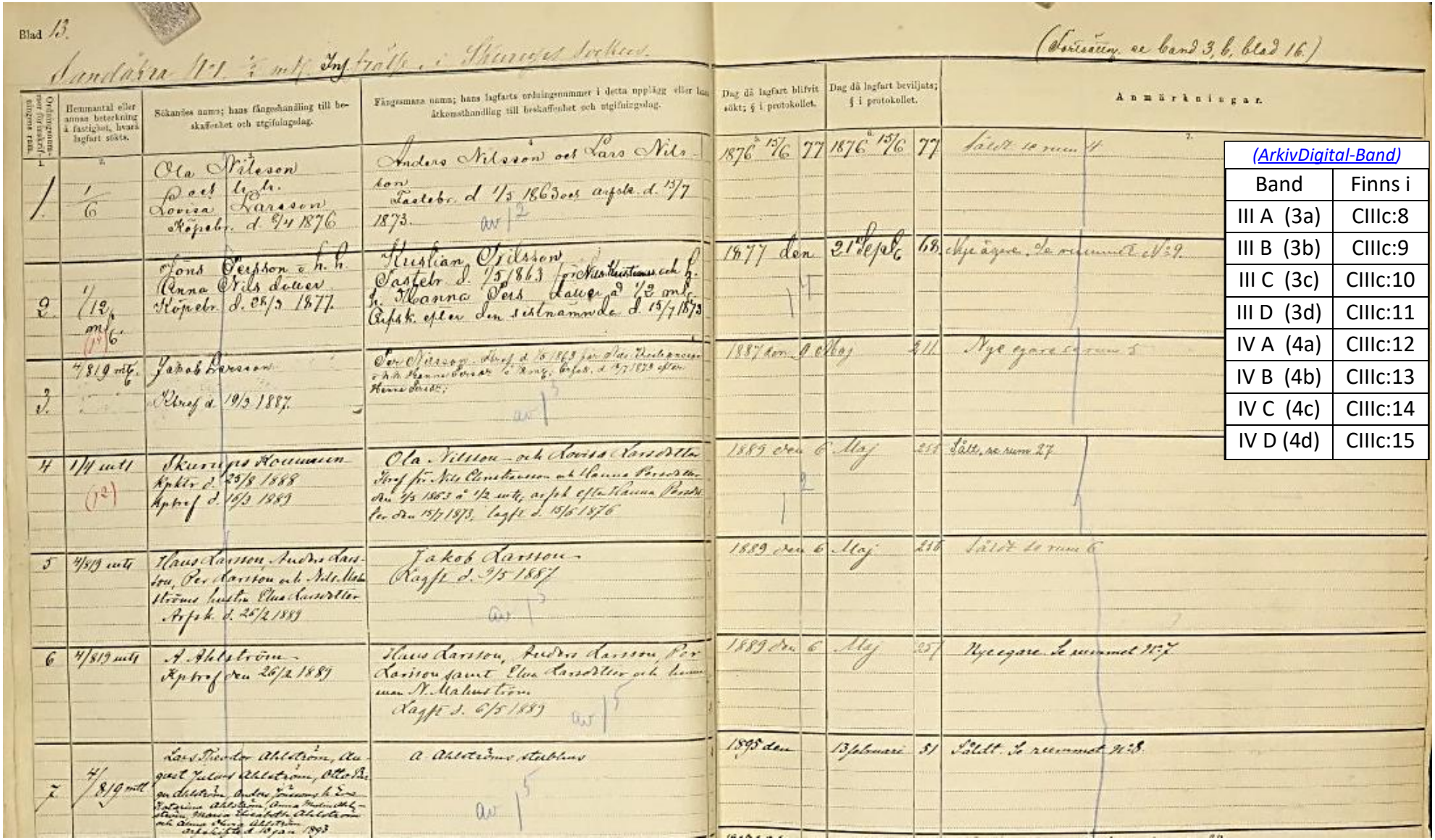
På *HÖGRA SIDAN* av Lagfartsboken finns kolumnerna: (5) Datum när lagfart söktes, (6) Datum när lagfart beviljades, (7) Anmärkningar som ofta har intressant information om försäljningar m.m.

(Fortsättn. se band 3, b, blad 16.)

5 Dag då lagfart blifvit sökt; § i protokollet.		6 Dag då lagfart beviljats; § i protokollet.		7 Anmärkningar.
1876 5. 15/6	77	1876 6. 15/6	77	Såldt se rum 4 7.

Här kan man se att i kolumn 7 anges: ’Såldt se rum 4’ dvs rad 4 på vänstra sidan. På siduppslaget finns totalt 10 köp/försäljningar. Vill man se fler finns fortsättningen noterad längst upp till höger.
(Fortsättn. Se band 3, b, blad 16) På nästa sida finns de 10 första Köp/Sälj för Sandåkra Nr 1.

Forts..... Lagfartsbokens utseende, här för Sandåkra Nr 1 *(ArkivDigital)* *(Riksarkivet- Läsesal)*

Blad 13.

Sandåkra N:1 ½ mtl. Ing. Tröle i Skarpnäs Socken.

(Fortsättning se band 3, b, blad 16.)

Ordningsnummer för fastigheten	Hemmantal eller annan beteckning å fastighet, hvarå lagfart sökts.	Säkarnes namn; hans fängelsehänälling till beskaffenhet och utgifvningsdag.	Fångesmans namn; hans lagfarts ordningsnummer i detta upplägg eller hans förvärfsthandling till beskaffenhet och utgifvningsdag.	Dag då lagfart sökt; § i protokollet.	Dag då lagfart beviljats; § i protokollet.	Anmärkningar.
1.	1/6	Ola Nilsson f. o. d. Lovisa Larsson Köpeb. d. 6/4 1876	Anders Nilsson och Lars Nils son Fastebr. d. 1/5 1863 dess afsk. d. 13/7 1873.	1876 15/6 77	1876 15/6 77	Sätet se rum 4
2.	1/12 mtl 1/6	Jöns Persson e. h. h. Anna Nils dotter Köpeb. d. 28/3 1877.	Kristian Nilsson Fastebr. d. 1/5 1863 f. Nils Kristensson och h. h. Hanna Pers dotter d. 1/2 mtl. Afsk. efter den sistnämnde d. 15/7 1873	1877 den	21 Sept 6	68 Ny ägare. Se rummet N:o 9
3.	1/8 19 mtl. 6	Jakob Larsson Köpt d. 19/3 1887.	Per Nilsson Köpt d. 1/5 1863 f. Nils Christensson och h. h. Hanna Persdotter d. 13/7 1873 efter Hans Barn;	1887 den	9 Maj	211 Nye ägare se rum 5
4	1/4 mtl (3/2)	Skarnäs Kommun Köpt d. 25/8 1888 Åtgått d. 16/3 1889	Ola Nilsson och Lovisa Larsdotter Köpt f. Nils Christensson och Hanna Persdotter den 1/5 1863 å ½ mtl, afsk efter Hanna Persdotter den 15/7 1873. Lagfn d. 15/6 1876	1889 den 6	Maj	251 Sätt, se rum 27
5	1/8 19 mtl	Hans Larsson Anders Larsson, Per Larsson och Nils Mattsson Ströms hustru Elna Larsdotter Afsk. d. 25/2 1889	Jakob Larsson Lagfn d. 9/5 1887	1889 den 6	Maj	236 Sätet se rum 6
6	1/8 19 mtl	A. Ahlström Köpt den 26/2 1889	Hans Larsson, Anders Larsson Per Larsson samt Elna Larsdotter och hemman N. Mahlström Lagfn d. 6/5 1889	1889 den 6	Maj	257 Nyegare se rummet N:o 7
7	1/8 19 mtl	Lars Theodor Ahlström, Augusti Julius Ahlström, Otto Rudolf Ahlström, Anders Johan Ahlström, Ida Katarina Ahlström, Anna Wilhelmina Ahlström, Maria Elisabeth Ahlström och Anna Hedvig Ahlström Afsk. d. 10 jan 1893	A Ahlströms Stadbarn	1893 den	13 februari	51 Sätet. Se rummet N:o 8.

(ArkivDigital-Band)	
Band	Finns i
III A (3a)	CIIIc:8
III B (3b)	CIIIc:9
III C (3c)	CIIIc:10
III D (3d)	CIIIc:11
IV A (4a)	CIIIc:12
IV B (4b)	CIIIc:13
IV C (4c)	CIIIc:14
IV D (4d)	CIIIc:15

4.5. Fastighetsböcker 1933 till ca 1995 (lagfarter).

Pga GDPR som är en EU-lagstiftning med obligatoriska regler för hur personuppgifter som direkt eller indirekt kan identifiera en levande person skall hanteras. Därför har Riksarkivets Digitaliserade fastighetsböcker för åren 1933–1985 avpublicerats.
Fastighetsböckerna finns i Härnösands landsarkiv och kan beställas därifrån via Riksarkivet.
(*Här kan du beställa uppgifter och kopior från arkiven - Riksarkivet*) under Fastigheter, Ägarhistorik.
{De kan även läsas på landsarkivens forskarsalar tex på Arkivcentrum syd i Lund med måste beställas dit.
Receptionen loggar in till de sidor du beställt. Vet inte om detta alternativ finns kvar.}

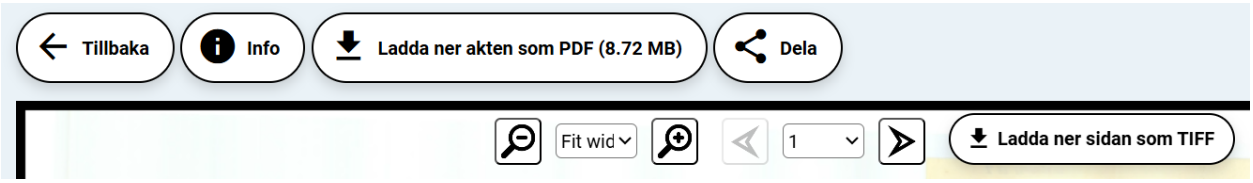
För att hitta gården i Fastighetsböckerna utgår man från dagens fastighetsbeteckning. Denna kan i de flesta fallen hämtas från ”Min karta” under 3.7.1 . Böckerna ger uppgifter om avstyckningar och ägarna genom arvsskiften, testamentsarv och det mest förekommande, försäljningar. Om huset är byggt före ca 1935 ges en referens till Lagfartsböckerna som kan beskrivas tex så här: (XI:102:77).
XI = Lagfartsbok 11. 102 = sidnumret, 77 = radnummer i västra kolumnen.
Man kan också använda den fastighetsbeteckning som står sist i Lagfartsboken ca 1933 där det finns en referens ”***Ny bok***” eller liknande. Om du släktforskar har du säkert också en fastighetsbeteckning.

4.6. Bouppteckningar 1675-1966.

Hela dödsboet är noterat tillsammans med eventuella fastighetsdelägare mm.
Alla bouppteckningar finns inte med och är svåra att hitta om det inte finns register.
(ArkivDigital Sök 1675-1960)
(Vemmenhögs Häradsrätt 1712 - 1877 Register- AD)
(Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads domsaga 1878 - 1966 Register- AD)

4.7. Lantmäterihandlingar

(Historiska Kartor | Lantmäteriet (lantmateriet.se))
Välj Översiktliga kartor, Detaljerade kartor eller min Karta.
Så här söker man på Detaljerade kartor.
Län: Malmöhus. | Socken/arkivserie: Skurup. (Välj alltid Socken) | Traktnamn: (*Sandåkra*). Klicka på Sök.
Det finns olika alternativ att välja där man kan välja att ladda ner hela dokumentet som PDF, (alla sidorna) eller som TIFF (en sida åt gången, bra för kartor).

4.8 Dagens ägare från Lantmäteriet

Här kan man få reda på vem som äger huset, gården byggnaden mm.
(Vem äger fastigheten | Lantmäteriet)
Det går bara att söka ägaren 5 gånger per 24 timmar. Inloggning krävs och man måste veta fastighetsnumret som skrivs tex ***Skurup Sandåkra 14:1***

5.0. Boende i hushållet 1658-2026

Kyrkböckerna är ***INTE*** medtagna.
Före Husförhörslängderna finns Mantalslängderna men först efter 1765 finns alla i hushållet medtagna. Hur de finns antecknade varierar. Dock kan det bli svårt att avgöra i exakt vilket hus de bodde. Alla hus blev numrerade i slutet av 1600-talet. Eftersom det normalt kan bo flera familjer på samma område blir det svårt att direkt peka ut i vilket hus som familjerna bor. Det kan också bo mer än en familj i samma hus. Titeln ger i regel besked om vem som ägde huset.

5.1 Mantalslängder 1658-1840 och 1941

Efter freden i Roskilde 1658-02-26 så infördes redan samma år mantalslängder i Skåne, Blekinge och Halland, vilket övriga Sverige haft sedan 1635 i olika former. De beslut, instruktioner och föreskrifter som fanns i Sverige, kom nu även att gälla Skåne. Skattepliktiga var alla från 15 år tom 63 år. Från 1841 ändrades gränserna några år. 1766 blev mantalslängderna mer omfattande då alla i hushållet skulle noteras (”allt vad liv ägde”) oavsett ålder eller om de var skattepliktiga eller inte.
Läs mer här: *(https://leinys.se/slakt/utredningar/mantalskane.pdf)*
Mantalslängder Sandåkra under Skurup: *(ArkivDigital).* Man får själv leta upp Sandåkra.

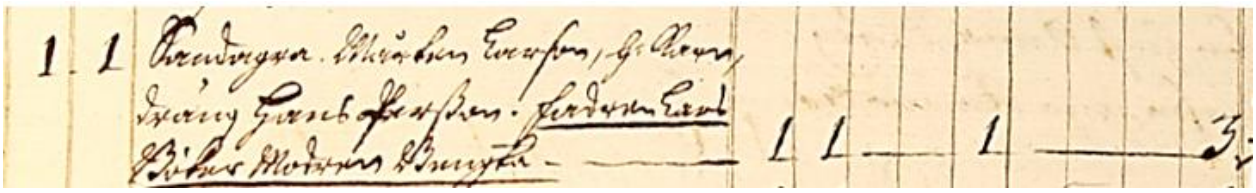
Tilläggsskatter (bevillningar) beslöts av riksdagen för lyx och överflöd under olika perioder. Här kan man se vem som hade det lite bättre ställt. Några bevillningar som finns med i slutet av 1700-talet och framåt: antalet fönster, jakthundar, onyttiga hundar, olika slags vagnar, rum med sidentapeter, siden-möbler, siden kläder och förgyllda möbler, antal fickur av guld eller annan metall för varje person, för rättighet att spela kort, ryttare och soldathustrur som brukade sidentyger, tobaksskatt beroende på förmögenhet och spritskatten en avgift för hembränning. Alla dessa tilläggsskatter upphörde 1823.

Vem finns med före 1765?
Första namnet på raden benämndes *hushållsföreståndare*, hela hans namn finns med, ibland med yrket, som t.ex. är bonde, åbo, torpare, olika hantverkare, husägare, möllare, krigsmän som ryttare, dragon, soldat m.fl. kategorier. *Hustrun* utan namn, noteras med enkelt h., *söner* och *döttrar*, *drängar* och *pigor* med förnamn, *inhyseboende* med mannens namn, hustrun som h, ibland med hela namnet. Ofta finns även personens ålder noterad.
Det kunde finnas flera familjer på tex Sandåkra Nr 4, både i samma hus och i flera olika hus vilket gör att man inte vet i vilket hus de olika familjerna bodde.

Från 1766 finns alla i hushållet noterade.
Som ovan, *barn* ca 7-15 år med förnamn och ålder, *små barn* med antal men ibland med både ålder och namn. Bor barnen kvar hemma från 15 års ålder noteras de som drängar och pigor. Alla som är 63 år och äldre finns alltid med som inhyseboende och för det mesta med hela namnet och ålder, både för man och hustru. Ofta finns även åldern med på drängar och pigor.
Kolla högerkolumnen, här kan finnas noteringar om de namngivna personerna.
Om ingen titel nämns på mannen går det inte att veta om han är ägare eller brukare.

Exempel på Mantalslängd 1697 från Sandåkra
Beroende på valt år varierar antalet kolumner och rubrikerna.
Kolumner: **1** = Sandagra 1, 2 etc. **2** = mantal tex ½, ¼.
3 = boende: 1. Mårten Larsson, h: = Karna, hennes namn skrivs normalt aldrig ut såvida hon inte är änka eller över 63 år, drängen Hans Persson. Fadren Lars Böter, Modren Bengta.
4 = man. **5**= hustru. **6** = son. **7** = dotter. **8** = dräng. **9** = piga. **10** = inhyses. **11** = alla boende.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

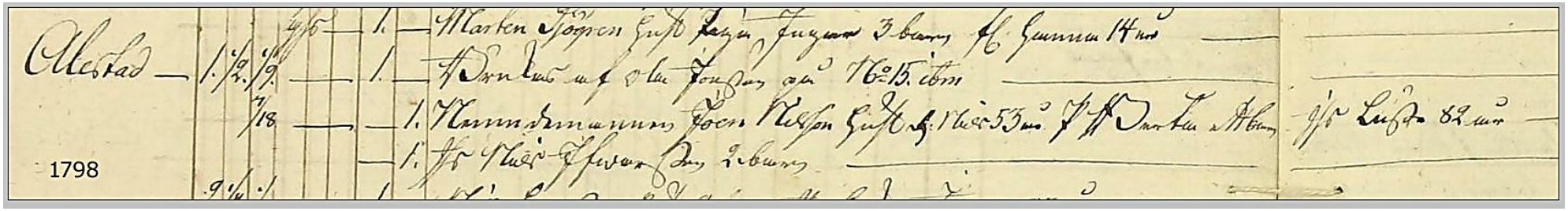
Forts……. på 5.1 med exempel på Mantalslängden 1798 (Från en annan utredning när det fanns många bevillningar som upphörde 1823)

Kolumner: **8** = Afkortade matlag = skattebefriat hushåll vid dålig betalningsförmåga.
7 = Behåldne matlag = skattepliktigt hushåll

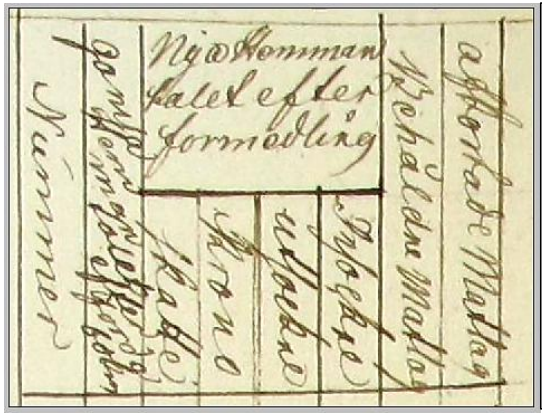
Nya Hemmans-talet efter för-medling
6 = insockne hemman
4 = utsockne hemman
5 = krono hemman
3 = skatte hemman , $^{1}/_{9}$ mtl brukas av Ola Jonsson på Nr 15, $^{7}/_{18}$ för nämndemannen Jon Nilsson ($^{1}/_{9} + {}^{7}/_{18} = {}^{1}/_{2}$), ($^{2}/_{18} + {}^{7}/_{18} = {}^{1}/_{2}$).
2 = Gamla hemmanstalet, här ½ mantal = hela storleken på Alestad Nr 1 som är uppdelat på 2 brukare.
1 = Nummer tex Alestad 1, 2 etc.

Kolumn 9
Brukas af Ola Jönsson på № 15 ibm
Nemndemannen Joen Nilsson Hust. Dr: Nils 53 år P Berta Ett barn jhs Lusse 82 år
Jhs Nils Ifwarsson 2 barn Längst till höger står ’gammal bräcklig’

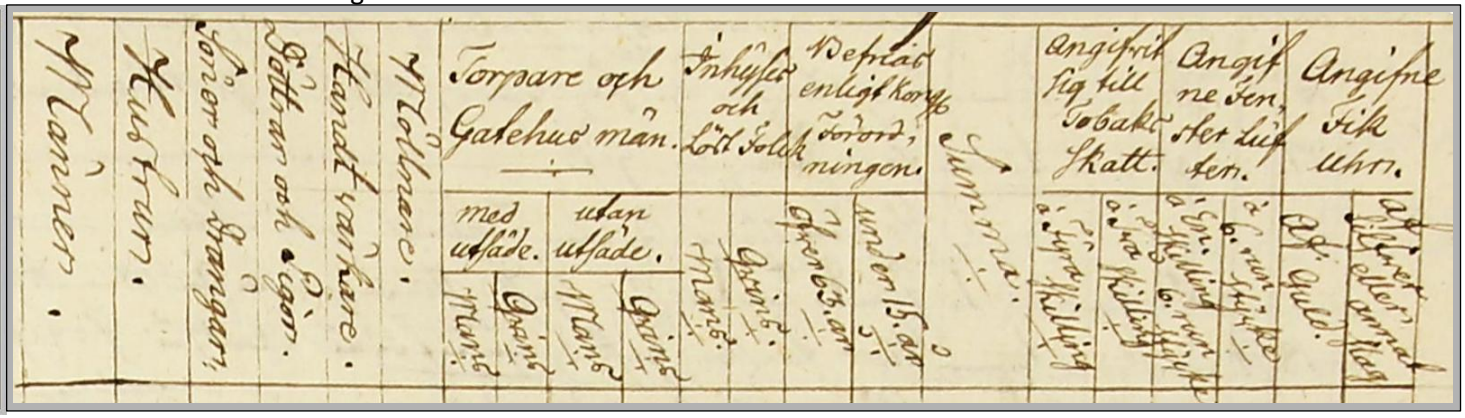
1 2 3 4 5 6 7 8 **9**

De 8 kolumnerna till vänster

De 21 kolumnerna till höger

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Kolumnerna både till vänster och höger varierar i antal och med vad som skall registrera samt med tid. Längst till höger anges skatt (bevillningar), här på tobak, antal fönster, fickur i silver och guld. Här går det att läsa mer om mantalslängder. *(https://leinys.se/slakt/utredningar/mantalskane.pdf)*

Forts……. på 5.1 med en avskrift av de 21 kolumnernas text

Männer	Hustrun	Söner och Drängar	Döttrar och Pigor	Handtwärkare	Möllnare	Torpare och Gatehus män				Inhyses och Löst Folck		Befrias enligt Kongl. Förordn.		Summa	Angifwit sig till Tobaks Skatt		Angifne Fenster Lufter		Angifne Fik uhr	
						med utsäde		utan utsäde												
						Mans	Qwins	Mans	Qwins	Mans	Qwins	öfwer 63 år	under 15 år		a Fyra Skilling	a Två Skilling	a en Skilling 6 rum stycke	a 6 rum stycke	Af Guld	Af Silfwer eller annat slag
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

5.2. Sveriges dödbok 1830-2024.

En databas som innehåller information om folkbokförda som avlidit i Sverige.

Den innehåller namn, födelseort, dödsort, adress, civilstånd samt datum för födelse, död och civilståndsändring för 17,7 miljoner döda mellan 1800–2024.

På ***Släktforskarförbundets*** hemsida finns Sveriges dödbok att köpa. *(CD/DVD/USB (rotter.se))*
Den går såklart även att läsa på biblioteken. Senasta utgåvan är Sveriges Dödbok 10.

6.0. Annan dokumentation 1900-talet

6.1 Svenska Gods och Gårdar (finns i flera utgåvor 1937, 1944. Mest använd är utgåva 1944).
För Sandåkra *'Del 04 Malmöhus län Södra',*Skurup, Sandåkra sidan 746.
Här finns ägarna och information om renoveringar och när nya byggnader uppfördes samt om familjen och släkten lite bakåt i tiden mm. Det är inte säkert att alla gårdarna finns med.
Fastighetsnumren finns med. *(*ArkivDigital: Sandåkra*)* Finns under 'Arkivsökning' Svenska Gods och Gårdar. Endast gårdarna finns med inte gathusen.

6.2 Sveriges Bebyggelse (från 1858)

För Sandåkra *' Skånes bebyggelse 1891, Del 3' Skurup.* , sidan 522 *(*ArkivDigital: Sandåkra*)*.
(Skånes Bebyggelse) finns under arkivsökning.
Det är inte säkert att alla hus finns med. Fastighetsnumren finns med.

6.3 Flygfoton på ArkivDigital

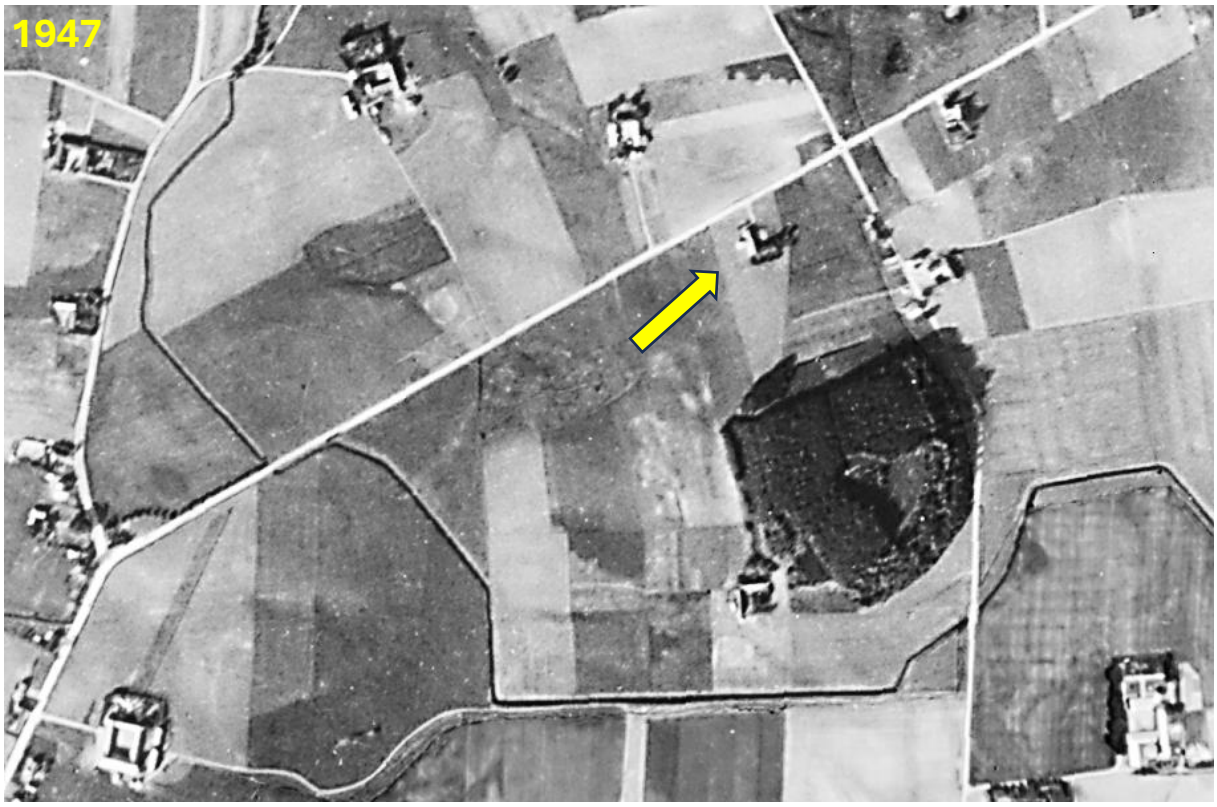
Med och runt Sandåkra från 1970-talet . Hittade inga från 1957 som annars finns överallt.
Det finns ingen direkt länk till kartan utan man måste själv söka upp Sandåkra.
(Alternativ startpunkt) Skandinavisk Aero Tjänst, 1975, 60 bilder. Länken visar Johannes Muséet.

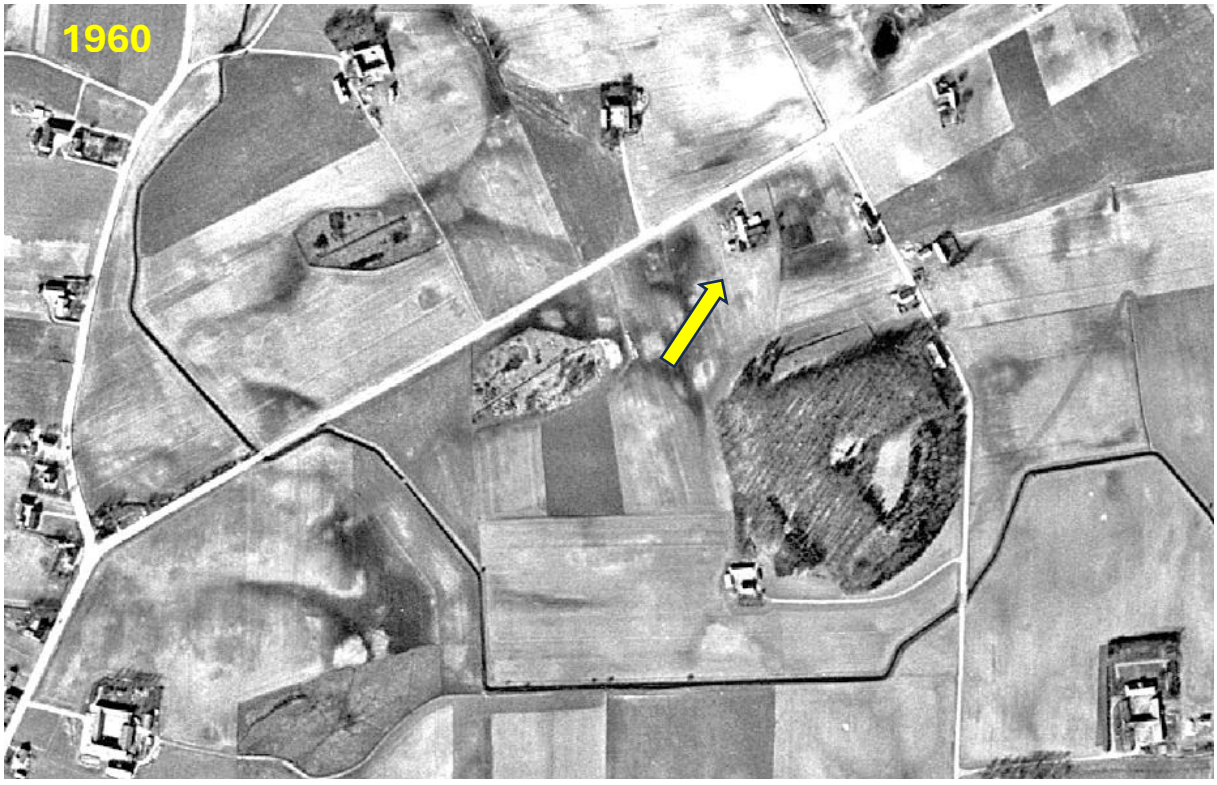
7.0 Flygfoton 1947, 1957, 1975, 2025

Det finns ett flertal flygfoton på 1900-talet både närfoto på enskilda gårdar samt för ett större område där man kan se förändringarna tex runt Sandåkra. *1947 finns på Lunds universitet.* (Skåne 1947 (lu.se))
1957 och 1975 finns på 'Min karta' på Lantmäteriet. Välj kartlager uppe till höger
(Min Karta (lantmateriet.se)

7.1 Johannes museet med omgivningar 1947 – 1960

Forts…….7. 1 Johannes museet med omgivningar 1975 – 2025

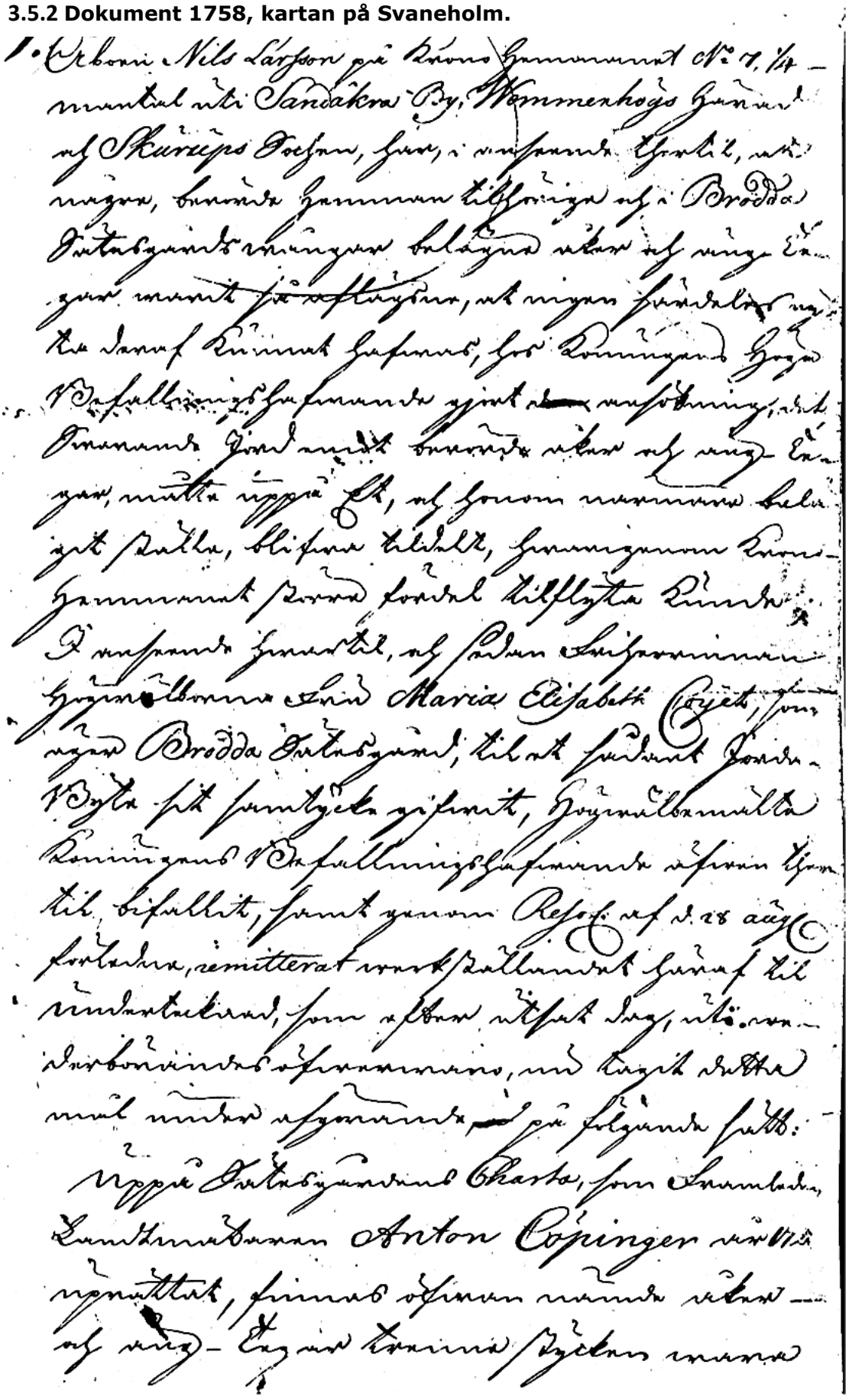
Forts…….7. 1 Johannes museet från Google 2025

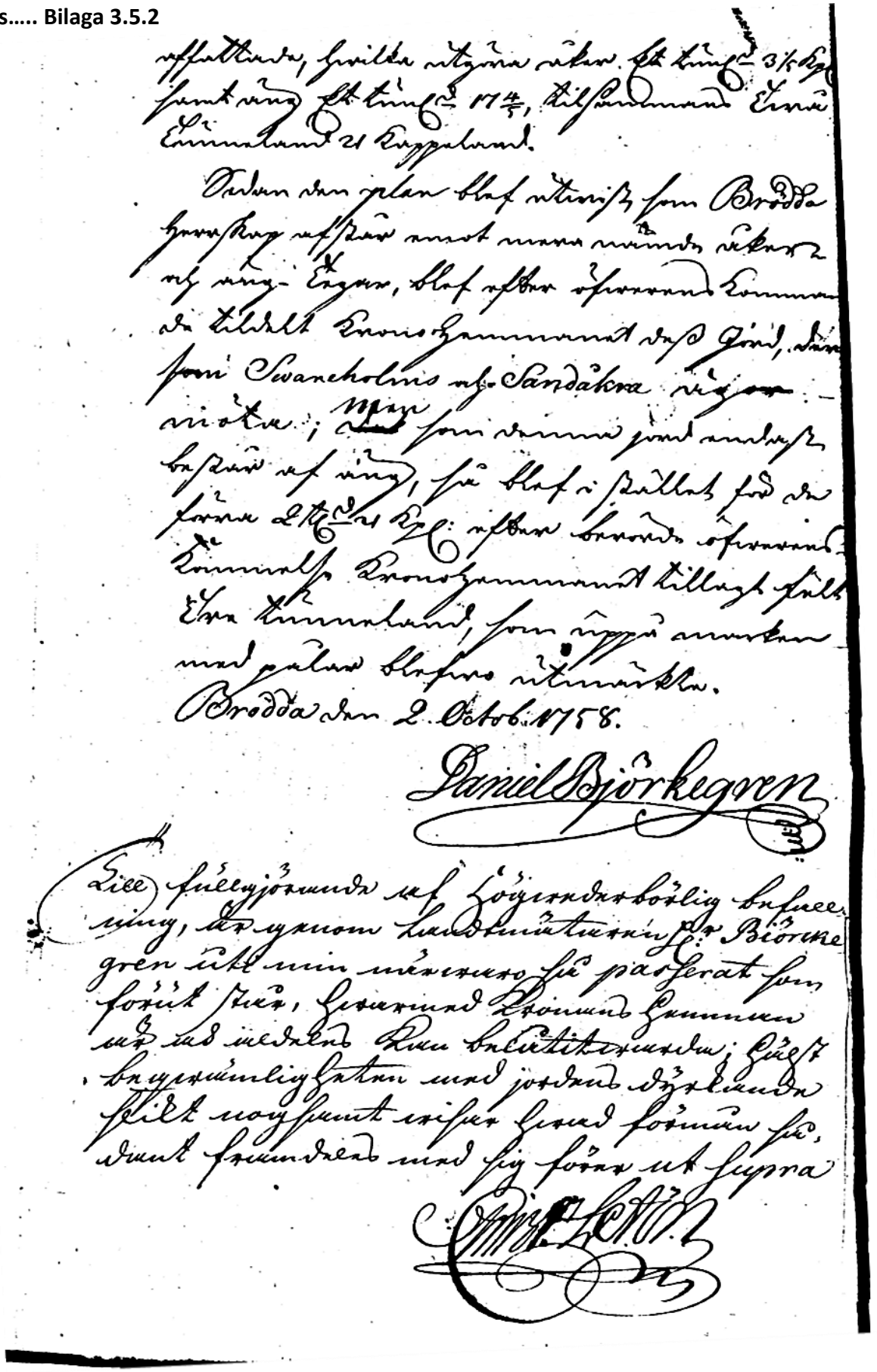

Bilagor till:

3.5.2 Dokument 1758, kartan på Svaneholm.

Forts….. Bilaga 3.5.2

Bilaga. 3.5.3. Storskiftes registrering 1783-1785 av Skurups alla Gårdar, Gathus

Här följer en registrering på Skurups alla Gårdar och Gathus i de olika byarna 1783 och 1785 från Akt 12-SKU-4, sidorna 23 och 75.

5 Byar	Före mätning 1783 sid 23				Efter mätning 1785 sid 75				
Bynamn	Gård	Gh	Gh-0	Tot.	Gård	Gh	Gh-0	Tot.	Anm.
Skurup	12	5	3	20	25	4	8	37	
Hylleberga	10	2	1	13	19	1	5	25	Nr 20 saknas 1785 Nr 13 = Nr 27
Sandåkra	19	9	1	29	17	8	4	29	
Saritslöv	10	5	0	15	14	2	6	22	
Ängamöllan	1	0	0	1	1	0	0	1	
Totalt	52	21	5	78	76	15	23	114	

Gh-0 = ingen boende eller hus saknas, mark/tomt finns.

Bilaga 4.2. Ägare/brukare i Katekisationslängden 1711, det första året med husnummer

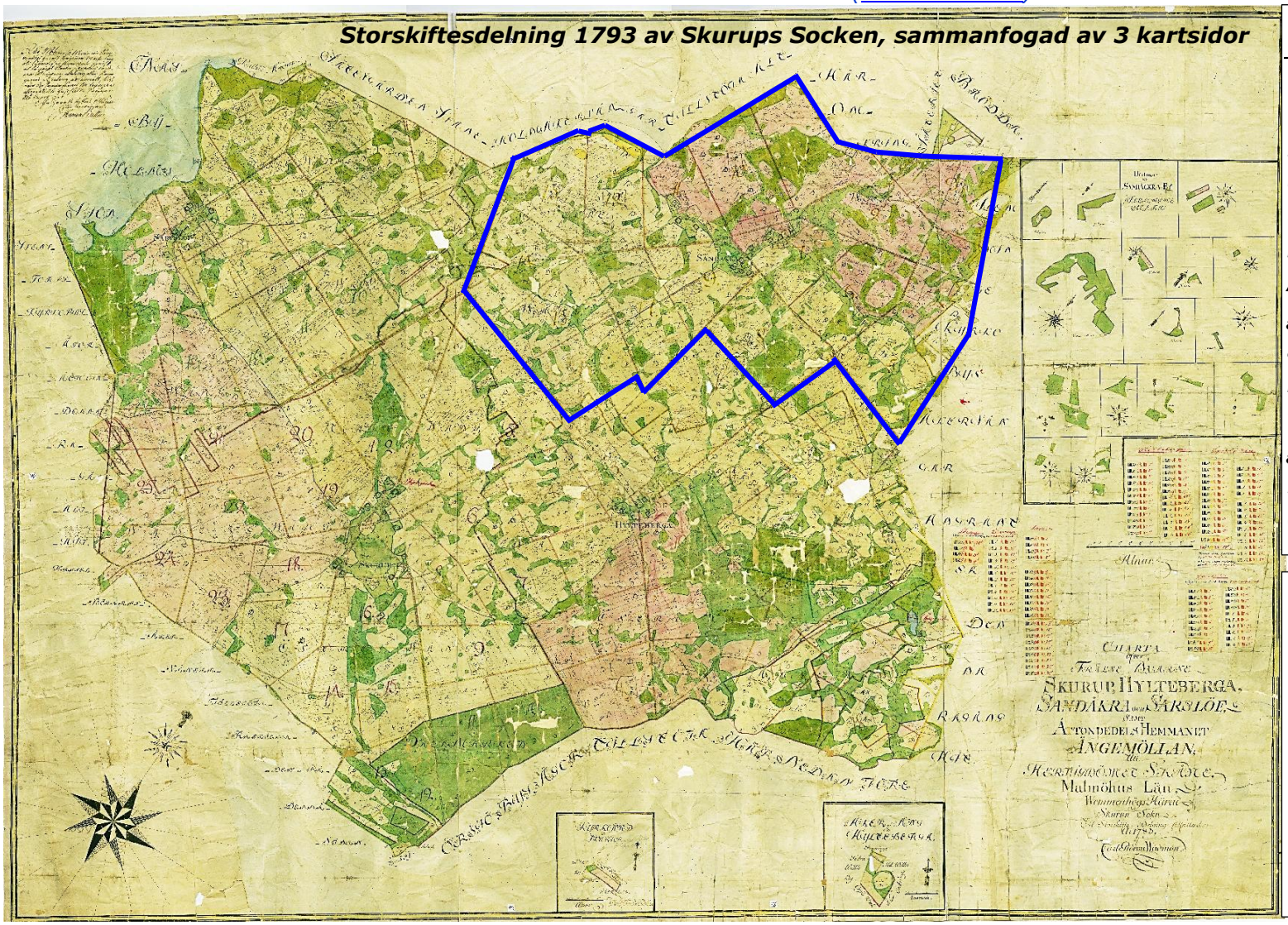
Den fanns för 13 år mellan 1693 och 1745 och med 29 gårdar och gathus. (Sandåkra sid. 323)
Namnen jämförda med Mantalslängden daterad 1711-02-07. Se Anm. * = samma namn.
Gårdar, hus numrerades 1697. Stavning från Katekisationslängden.

Nr	Mannan	Hustrun	Son/dotter	Piga/dräng	Anm
1	Mårten Larsson	Namn saknas		Trölls	*
2	Öde				Brukas av Nr 28
3	Tyke Westesson	Carna	Wäste, Anders	Kierstena Andersd.	*
4	Öde				Brukas av Nr 11
5	Nills Nillsson	Namn saknas			Anders Drag. H
6	Mårten Böcker	Carna			Brukas av Nr 13
7	Jöns Hiort	Kierstena			Brukas av Nr 29
8	Nills Frantzon	Marna			*
9	Öde				Mårten Nilsson
10	Nills Olofson	Ellna			Öde
11	Jeppe Bengtsson	Carna			*
12	Öde				Fördelt till Nr 13
13	Lars Nillson	Ingar	Poiken Bengt Nillson, Nils, Jeppe	Dotter Brita, Anna	*
14	Håkan Smedd	Anna	Bengt, Mårten, Bengta, Anna		*
15	Olof Bengtson	Namn saknas			*
16	Anders Jönson	Berta	Nils, Karna, Anna		Nils Jönsson
17	Nils Jönsson	Kierstena			Anders Anders.
18	Anders Adamson	Cristensa	Nils, Jöns, Ingar, Hanna		*
19	Nils Suneson	Johanna	Per, Brita		*
20	Isack Larsson	Ellna	Zackris		Öde h. Bengta
21	Öde Per Nillsson	Kierstena		Sissa	*
22	Olof Fiskare	Bengta	Hans		Pär. Öde
23	Öde				Olof Fiskare
24	Öde				Pär
25	Bengt Persson Anders Persson	Bengta Namn saknas	Per Per	* ytf. Brukas av Nr 20. Öde * (med med förnamn Hans)	
26	Rasmus Matzon	Bengta	Hans, Berta, Dorothea		*
27	Rasmus Anderson	Marita		Hans Persson, Ellina	*
28	Per Nillson	Bengta	Poiken Nills, Anders, Ahrna, Carna	Anna	*
29	Swen Tufweson	Kierstena	Kierstena, Carna	Ahle, Mätta , Carna	*

Anm. Nr 22-25 verkar ha blandats ihop.

Bilaga 3.5.4a. Äldre kartor 1783 hela Skurup

Beskrivningens sida 1:”…..Ägor….uti Skurups Sochn afmätte 1783 och i Enskifte fördelte af Carl Gideon Wadman.”
Om kartan behöver förstoras så ladda ner den som tiff. Blått är Sandåkra.*(Sandåkra sid 12)*

Texten högst upp t.v.

”År 1786 den 16 Martŭ wid Wemmenhögs härads Lag-Lagtima Winterting uti Anderslöf är thenna Charta upvist, och tå något klander hwarken, i anseende till Ägornes Indelning eller Rågångarnes Utstakning icke är anmält; blifver den samma härmed till framgen efterrättelse fastställd, betygar Ut Supra på Härads Rättens Wägnar efter förordnande Herman Battram”

”Charta öfwer Frälse Byarna
Skurup, Hylteberga,
Sandåkra, Skarslöf,
Åttondedels Hemmanet
Ängemöllan uti
Hertigdömet Skåne
Malmöhus Län
Wemmehögs Härad
och Skurup Sokn
Til Storskifts Delning
författad år 1783 af
Carl Gideon Wadman”

Bilaga 3.5.2b. Äldre kartor 1785 hela Skurup

”Charta öfwer Frälse Hemmanen Skurup, Hylteberga, Sandåkra, Saritslöf och Ängamöllan under Svanholms Sätesgård uti Skåne och Malmöhus Län, genom *Utbrytning* uti *Storskifte* lagde, År 1785 af Carl Gideon Wadman.” Blått inringat område är Sandåkra.

Romerska siffror är hemmans nummer. Svenska siffror är Gathus.
’a’ är Skurup, ’b’ är Hylteberga, ’c’ är Sandåkra och ’d’ är Saritslövs hemman.

Bilaga: Sandåkra mall med alla 17 gårdarna numrerade och med tillhörande mark.

Mallen från 1785 med några av gårdarnas plats justerade efter Häradsekonomiska kartan 1915.

Kan förstoras eller förminskas.

